

2.3.- ESKEMA TEORIKOAK

Eskema teorikook, Zati orokorrekoetan esaten genuen bezala, irakaskuntza-jarduerari oinarri pedagogikoa emateko asmoz sortu ziren jatorriz. Helburua, hortaz, Zati bereziko klase teorikoak erraztea besterik ez da. Eskemak direnez, tankera estilistikoa edukiak ahalik eta gehien laburbiltzera zuzentzen da, ideien egituraketa argiaren bila. Aldi berean kontuan eduki beharra dago, materialok *power point*-en bitartez erabiltzeko eginak daudela.

Zati bereziaz ari bagara ere, ez daude Zigor Kodean —are gutxiago lege berezietan— aurreikusten diren delitu guztien gaineko eskemak: aukeraketa-lana, berriro ere, ezinbestekoa izan dugu. Horri dagokionez, eta kasu praktikoen atalean (**ik. supra 2.2.**) egin genuenaren ildotik, hiru delitu multzotara bildu dugu aurrerantzean eskainiko den lana. Lehenik eta behin (**1-9 ikasgaiak**) pertsonen aurkako delituak zentzu zabalean aurkezten dira: giza hilketa eta erailketa, buruaz beste egiteko indukzioa eta laguntza, abortua, lesioak, askatasunaren aurkako delituak (mehatxuak, legearen aurkako atxiloketak, derrigortzeak), osotasun moralaren aurkako delituak eta sexu-askatasunaren eta ukigabetasunaren aurkako delituak. Oro har, xedapen hauen bitartez pertsonarekin lotuta dauden ondasun juridiko indibidual garrantzitsuenak babestu nahi dira eta, aldi berean, tradizioz luzeena eta isla praktikorik ikusgarriena duten delituak ditugu.

Bigarrenik ondare-delituek (**10-13 ikasgaiak**) osatzen duten multzoari ekiten zaio. Isla praktikoari dagokionez, aurrekoa bezain garrantzitsua den multzo honek, zubi-funtzioa betetzen du babesteko ikuspegiari begira. Izan ere, ondasun juridiko indibidual hutsa (jabetza, ondarea) besterik ez dela babesten ematen badu ere, babesaren alde supraindividuala gero eta garbiago aditzera ematen hasten da, Estatu sozialari dagozkion hainbat interes kolektibo berri, ohikoak diren ondare-interes indibidualekin nahastearen ondorioz.

Azkenik (**14-17 ikasgaiak**) garrantzi teorikoa ez ezik garrantzi praktiko nabarmena ere baduten lau figura deliktibo aztertzen dira. Babes-ikuspegiari dagokionez ondasun juridiko supraindividualak babes-gai dira ingurumen, droga-trafiko, trafiko-segurtasun eta eroskeriaren inguruko xedapenotan. Edonola ere, bestelako arazo juridikoak dakartzaten arrisku-delituak ditugu tradiziozko jarduera deliktiboetatik aldentzen direnak eta horrexegatik bestelako interpretazio-ahalegina eskatzen dute. Horrek guztiak bidezkotzen du ulergarriagoak eta ezagunagoak diren beste bi delitu multzoren ondoren kokatu izana.

Amaitzeko, esan dezagun orain ikusiko ditugun eskemetan batez ere ondoko esku-liburuak izan ditugula gidari, eta, hortaz, bereziki gomendagarriak direla edukietan sakondu nahi izanez gero: **QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (zuzendaria) /MORALES PRATS, Fermín (koordinatzailea), *Comentarios a la Parte especial del Derecho penal*, Iruñea, 2002; MUÑOZ CONDE, Francisco, *Derecho penal. Parte Especial*, Valentzia, 2002; baita ere BAJO FERNANDEZ, Miguel (zuzendaria), *Compendio de Derecho penal (Parte especial) II*, Madril, 1998 eta COBO DEL ROSAL, Manuel, *Compendio de Derecho penal español. Parte especial*, Madril, 2001.**

1. IKASGAIA. ZUZENBIDE PENALAREN ZATI BEREZIRAKO SARRERA.

- I.- Zati orokorraren eta bereziaren arteko harremana.
- II.- Zati bereziaren sistema eta delituak.
 1. Zuzenbidekontrakotasuna eta zuzenbidekontrakotasun penala.
 2. Ondasun juridiko-penalaren lesioa: tipoaren muina.
 3. Legezko ordena.

SARRERA I.- ZATI OROKORRAREN ETA BEREZIAREN ARTEKO HARREMANA

- **ZO: egozpen printzipioak (erkideak)** ➤ **ZB: berezitasunak (delitu bakoitzarenak)**
- **ZBa ZOaren JARRAIPENA: maila abstraktutik balorazio zehatzera. (JURISPRUDENTZIAREN GARRANTZIA)**
- **EGITARAUA praxiaren logikatik:**
 - ➔ *sailkapena: ond. juridikoena*
 - *indibidualak*
 - *supraindividualak (=kolektiboak)*
 - ➔ *pertsonen aurkako delituak*
ondarearen aurkako delituak.
gizartearen aurkako delituak.

II.- ZUZENBIDE BEREZIAREN SISTEMA ETA DELITUAK:

- 1.-ZUZENBIDEKONTRAKOTASUNA ETA ZUZENBIDEKONTRAKOTASUN PENALA
- 2.- ONDASUN JURIDIKOEN LESIOA: TIPOAREN MUINA.
- 3.- LEGEZKO ORDENA.

1.- ZUZENBIDEKONTRAKOTASUNA ETA ZUZENBIDEKONTRAKOTASUN PENALA

- ❖ ZPAREN HELBURUA: aurrezaintza orokor mugatua.
- ❖ Zatikako izaera eta *ultima ratio* printzipioa.
- ❖ Gizarte-kaltegarritasuna eta tipo penala (= delitua)
- ❖ Tipifikazioa: honen zergatia eta zentzua:
 - legezko kotasun printzipioa (bermea)
 - zigorraren gehiegikeria saihestea
 - egitate-zuzenbide penala (**egile-zuzenbide penala**).

2.- ONDASUN JURIDIKO-PENALAREN LESIOA: TIPOAREN MUINA

- ❖ Debekuaren zentzua (Moralak ↔ Aurrezaintza)
- ❖ Hitez-hitzeko idazketa eta interpretazioa.

3.- LEGEZKO ORDENA: GIZARTE-BALIOESPENAREN ETA ONDASUN JURIDIKOEN ARABERAKOA

2. IKASGAIA. GIZA BIZI INDEPENDENTEAREN AURKAKO DELITUAK (I).

I.- Giza hilketa.

1. Ondasun juridiko babestua.
2. Subjektu aktiboa eta pasiboa
3. Tipo objektiboa.
4. Tipo subjektiboa.
5. *Iter criminis* eta partaidetza.

II.- Erailketa.

1. Erailketaren funts materiala (sarrera).
2. Parrizidua eta haur-hilketa desagertzea.
3. Erailketa giza hilketa astundua bezala eta inguruabarren azterketa.
 - A. Alebosia.
 - B. Prezioa, saria edo hitzemia.
 - C. Ankerkeria
 - D. Zigor Kode zaharra.
4. Erailketaren autonomia (ondorio praktikoak).
5. Tipo subjektiboa eta *iter criminis*.
6. 140 artikulua esanahia.

SARRERA: Giza hilketa, erailketa, buruaz beste egitea, abortua...

I.- GIZA HILKETA

Giza bizi independentearen aurkako delituak –I-

1.- ONDASUN JURIDIKO BABESTUA.

- ❖ Giza bizi independentea (KE 15. Art.)
- ❖ Biziaren definizio arautzailea

2.- SUBJEKTU AKTIBOA ETA PASIBOA.

- ❖ Delitu arrunta (≠ berezia)

3.- TIPO OBJEKTIBOA.

- ❖ Tipo mota:
 - egite-delitu eta emaitza-delitu
 - bide zehaztugabekoa.
- ❖ Objektu materiala:
 - gutxieneko muga: jaiotza (abortua)
 - gehieneko muga: heriotza (froga-arazoa → erauzketa)
- ❖ Kausalitate-harremana eta egozpen objektiboa.
- ❖ Ez-egitea.

4.- TIPO SUBJEKTIBOA.

- ❖ Dolozkoa---zuhurtziagabekeria: delitu eta falta.
- ❖ Doloa: kontzeptua
- ❖ Errakuntza: motak
- ❖ Inoizkako doloa
- ❖ Doloaren froga
- ❖ Asmozgaindikotasuna

5.- ITER CRIMINIS, PARTAIDETZA, ETA ABAR.

II.- ERAILKETA

Giza bizi independentearen aurkako delituak –II-

1.- ERAILKETAREN FUNTS MATERIALA (SARRERA).

- ❖ Eztabaida handia: tipo autonomoa ala giza hilketa astundua?
- ❖ ZK berria bi interpretazio hauek posibleak dira

2.- PARRIZIDIOA ETA HAUR-HILKETA DESAGERTZEA.

- ❖ Parrizidioa:
 - Lehengo interpretazioa: delitu autonomoa eta astunagoa
 - (Argudioak)
 - Kritika:
 - astuntasunaren lehengo zergatiaren kritika: erruduntasunaren kontzepzioa.
 - kutsu moral eta sinboliko hutsa.
 - TORIOren ikuspuntua
 - Jurisprudentziaren jarrera gaur egun: inguruabar mistoa, astungarria (kritika)
- ❖ Haur-hilketa:
 - Balioespen soziala aldatzearen ondorio nahitaezkoa

3.- ERAILKETA GIZA HILKETA ASTUNDUA BEZALA (F. MORALES): INGURUABARREN AZTERKETA.

- ❖ Planteamendua
- ❖ Astunagoa izatearen funtsa:
 - Dotrinako gehiengoaren iritzia.
 - Eztabaida: testuinguru historikoa.
 - Beste iritziak → kritika
 - Gure abiapuntua: zuzenbidekontrakotasun maila astunagoa

A. ALEBOSIA (139-1 art.)

- ❖ Definizioa (ZK 22.1 art.) → kontuz: joera-kutsua
- ❖ Funtsa:
 - Dot. zati bat: erruduntasunean bilatu nahi → kritika
 - Dot. gehiengo eta jurisprudentzia: zuzenbidekontrakotasuna (ekintza-gaitzespen astunagoa)
- ❖ Eztabaida: babesik gabeko pertsonetikiko alebosia
 - Auzitegi Gorena: BAI
 - Dot. gehiengo: EZ
 - Elementu subjektiboa (*joera kutsua*) erabakigarria
 - konponbidea:
 - *de lege lata*: giza hilketa eta nagusitasun-abusua (22.2)
 - *de lege ferenda*: 139 art.an sartu

B. PREZIOA, SARIA EDO HITZEMATEA (139.2 art.)

- ❖ Dot. zati batek eta jurisprudentziak:
 - funtsa erruduntasunean kokatzen dute: zio zitalak
 - kritika → GESINNUNG
- ❖ Gure proposamena:
 - funtsa ekintza-gaitzespenean bilatu behar:
 - lanbidez hiltzailea
 - ikerketa zailagoa
 - alebosia mota bat azken buruan

C. ANKERKERIA (139.3 art.)

- ❖ Dot. tradizionalaren ikuspuntua
- ❖ Zertan datza? Beharrezkoak ez diren gaitzak

- ❖ Gure proposamena: emaitza-gaitzespen astunagoa (zuzenbidekontrakotasuna)

D. ZIGOR-KODE ZAHARRA

- ❖ Bide arriskutsuak eta alde aurretiko asmoa desagertzen dira.

4.- ERAILKETAREN AUTONOMIA (ONDORIO PRAKTIKOAK)

- ❖ Alternatiba formala: tipo AUTONOMOA/ tipo KUALIFIKATUA
- ❖ Benetako arazoa: zein ondoriotarako dira inguruabarrak? (66 art.: EZ; baina 65?)

- ❖ Dot. tradizionala: AUTONOMIA
 - 65 art.: EZ→egozteko tituluaren BATASUNA
 - Errakuntza: zuhurtziagabeko giza hilketak posible da (pilaketan ere)
 - Gero eta jarraitzaile gutxiago bai dotrinan, bai jurisprudenzian

- ❖ Gorako joera: GIZA HILKETA ASTUNDUA
 - 65 art.: BAI→ egozteko titulua APURTZEN da
 - Errakuntzak beti baztertzen du 139 artikulua

5.- TIPO SUBJEKTIBOA ETA *ITER CRIMINIS*.

- ❖ Doloaren edukia (inoizkako ez)
- ❖ Saiakuntzaren arazo bereziak:
 - inguruabarraren alde objektiboa ez da gertatzen (subjektiboa bai)
 - inguruabarra gertatzen da; heriotza ez (geroago inguruabarrik gabe)
 - hiltzen hasi inguruabarrik gabe; gero, ordea, bai eta burutzen da.

6.- 140 ARTIKULUAREN ESANAHIA.

- ❖ Edukia (inguruabar berezia; orokorra bada→66 art.)
- ❖ Kritika: gehiegikeria
- ❖ Interpretazio alternatiboa (baina inposatuko ez dena)

- 142 art.: **ZUHURTZIAGABEKERIAZKO GIZA HILKETA.**

- 141 art.: **PROPOSAMENA, PROBOKAZIOA ETA KONSPIRAZIOA.**

3. IKASGAIA. GIZA BIZI INDEPENDENTEAREN AURKAKO DELITUAK. (II)

I.- Borondatezko hilketari buruzko zenbait hausnarketa.

II.- Buruaz beste egiteko indukzioa eta laguntza.

III.- Eutanasia.

1. Sarrera (sailkapenak).
2. 143.4 artikuluan sartzen ez diren kasuak.
3. 143.4 artikuluan sartzen dena.

I.- BORONDATEZKO HILKETARI BURUZKO ZENBAIT HAUSNARKETA.

- ❖ Galdera nagusia: bizitzaz xeda daiteke?
- ❖ 143 art. eta giza hilketari: arautzeko eredu muturrekoak.
- ❖ ZIGOR-KODEaren inguruko eztabaida:
 - Bi joera dotrinal:
 - 1) buruaz beste egitea: zuzenbidekontrakoa
 - →KE 15 art.: berme-funtzioa baina xedatzerik ez
 - 2) Xeda daiteke
 - →15 art.aren esanahia: argudioak
 - ◆ askatasuna (KANT)
 - ◆ duintasuna: neopertsonalismoa
 - Auzitegi Konstituzionala
 - Konklusioa: 143 artikulua oinarria ETIKOA, MORALA (ez juridiko-konstituzionala)
- ❖ LEGEaren alderdi onak (ZK zaharrarekin alderatuta).
- ❖ **BURUAZ BESTE EGITEA, ezinbesteko elementua, baina nola ulertu behar da?**
 - Arazoa: 143 art.aren eta giza hilketaren arteko muga
 - Bi joera nagusi: giza hilketari ADOSTUTAKOAK
 - giza hilketari arrunt bezala (138 art.)
 - tipo arindu bezala (143 art.)
 - GURE PROPOSAMENA: 143 art. PARTE-HARTZEA bakarrik; beraz EGILETZA buruaz beste egiten duenak eduki behar.
 - Egiletza egoteko BALDINTZAK:
 - adostasuna espresuki eta aldi berekoa;
 - adosteko gaitasuna ↔ egozgarritasuna.

II.- BURUAZ BESTE EGITEKO INDUKZIOA ETA LAGUNTZA.

- ❖ 143 art.aren EGITURA: indukzioa ↔ ezinbesteko laguntza:
(arrunta eta EGIKARITZAILEA)
- ❖ Kritika de *LEGE FERENDA*.
- ❖ Eguno EZTABAIDAK: noraino da delitu autonomoa zentzu teknikoan?

III.- EUTANASIA.

1. SARRERA (SAILKAPENAK)

- ❖ Zein eutanasiari buruz ari gara? → HILTZEKO ESKUBIDEA (INOLAZ ERE EZ: eutanasia eugenetikoa, ekonomikoa, kriminologikoa)
- ❖ Egoera kliniko larriari dagokion EUTANASIAaren barruan:
 - borondatezkoa ala ez;
 - AKTIBOA –zuzeneko eta zeharkakoa– eta PASIBOA.

2. 143.4 ARTIKULUAN SARTZEN EZ DIREN KASUAK.

- ❖ Borondaterik gabekoa

- ❖ Eutanasia aktiboa baina ZEHARKAKOA:
 - borondatezkoa;
 - borondatea jakiterik ez dagoenean?
- ❖ Eutanasia PASIBOA → alegia, EZ-EGITE zigorgabekoa:
 - ez-egitearengatiko egitearen ikuspuntutik;
 - ez-egite hutsaren ikuspuntutik

3. 143.4 ARTIKULUAN SARTZEN DENA.

- ❖ 143.4 jarduera tipikoaren NOLAKOTASUNA (sopikuntzarik ez).
- ❖ NORI zuzentzen zaio? → GAIXOTASUNAREN KONTZEPTUA:
 - larria;
 - heriotza ekartzekoa dakarrena ala
 - pairamen etengabe etengabekoak eta jasanezinak ekartzekoa dakartzana.
(De *lege ferenda*: hobe bakarrik medikuntza-alorrean tipifikaturik).
- ❖ BORONDATEZKOA: nola ESKATU behar?
 - Kasu eztabaidatua: bizi-testamentu izenekoak.

4. IKASGAIA. MENPEKO GIZA BIZIAREN AURKAKO DELITUAK.

I.- Zenbait hausnarketa politiko-kriminal.

II.- Abortua.

1. Lege-arauketa oro har.
2. Ondasun juridiko babestua (eta objektu materiala).
3. Artikuluz artikuluko azterketa (indikazioak).
 - A. 144 artikulua: adostasunik gabeko abortua.
 - B. 145 artikulua: adostasunarekin egindako abortua.
 - C. 146 artikulua: abortu zuhurtziagabekoa.

I.- ZENBAIT HAUSNARKETA POLITIKO-KRIMINAL.

- ❖ Giza hilketaren *gutxieneko muga*: *noiztik aurrera jarduera giza hilketa da (eta ez abortua)?*
 - Abortua, fetuari eragindako lesioak eta manipulazio genetikoa;
 - Babesaren zentzua ezin da denbora-ikuspegtik besterik gabe ulertu (giza hilketa, abortua, manipulazio genetikoa)
 - abortuaren eta lesioen objektu materiala: ENBRIOIA
 - manipulazio genetikoarena: GIZAKIAREN ONDASUN GENETIKOA (pilaketak)
- ❖ Berrikuntzen balorazio positiboa: babes gehiagoren premia zen.

II.- ABORTUA.

1. LEGE-ARAUKETA ORO HAR.

- ❖ 144, 145, 146 art. ZK berrian eta 417 BIS ZK zaharrean
- ❖ Sistematikak hobera egin du: sinpletu da.

2. ONDASUN JURIDIKO BABESTUA (ETA OBJEKTU MATERIALA).

- ❖ Menpeko giza bizitzaren balioespena: Zergatia eta biologia.
- ❖ Abortuaren hasiera: ENBRIOIA EZARRIONDORENGOA: ZERGATIA:
 - Arrazoi politiko-kriminalak:
 - frogara-razoak: berez obulua galdu;
 - *in vitro* ernalketa;
 - haurdunaldi estrauterinoa;
 - DIUren erabilera.
 - Oinarri juridiko-konstituzionala: 15 art. titularra.
 - Lagundutako giza ugalketaren legea (35/1988)

KONKLUSIOA: GIZA BIZITZA, ENBRIOI FASEARI DAGOKIONA, HAIN ZUZEN ERE ANIDAZIO-UNETIK JAI O ARTE

3. ARTIKULUZ ARTIKULUKO AZTERKETA (INDIKAZIOAK)

A. 144 ART.: ADOSTASUNIK GABEKO ABORTUA

- ❖ Zigorraren zergatia:
 - fetuaren eta amaren aurkako eraso gertatzen da (*pluriofensibidad*)
 - ez dago amaren eta fetuaren arteko interesen gatazka
- ❖ Tipo mota: bide zehaztugabekoa, emaitzakoa; ez-egitearengatiko egitea eta saiakuntza posible dira.
- ❖ Adostasunik eza = indarkeria, mehatxua, engainua : PILAKETAK
- ❖ Doloa (inoizkakoa ere).

B. 145 art.: ADOSTASUNAREKIN EGINDAKO ABORTUA

- ❖ 145 art.ak barnebiltzen dituen kasuak (egilekidetza; norbere buruari egindakoa): ZIGOR DESBERDINEN ZERGATIA.
- ❖ LEGEAK ONARTZEN DITUEN KASUETATIK KANPO = INDIKAZIOAK:

- legezko erreferentziak (417 bis) eta bidezkotze-kausa orokorrak;
- 417 bis artikulua mantentzeko arrazoiak:
 - lege berri baten inguruan ados jartzerik ez;
 - interesen gatazka oinarrian.
- Abortua arautzeko bi legezko sistema: INDIKAZIOENA eta EPEARENA;
- 417 bis art.aren HIRU INDIKAZIOAK:
 - TERAPEUTIKOA: emakume haurduna mehatxatzen duen arriskuaren araberakoa;
 - ETIKOA EDO KRIMINOLOGIKOA: bortxaketaren ondoriozkoa:
 - lehenengo 12 astean bakarrik;
 - bortxaketaren kontzeptua.
 - EUGENESIKOA EDO ENBRIOPATIKOA:
 - lehenengo 22 astean bakarrik;
 - fetuak eduki beharreko gaixotasuna.
- Bestelako ÑABARDURAK indikazioen inguruan:
 - indikazio sozio-ekonomikoa?
 - medikuentzat presio gehiegi ez ote da?
 - izaera juridikoa: BIDEZKOTZE-KAUSAK
 - betekizun administratiboen falta

C. 146 art.: ABORTU ZUHURTZIAGABEKOA

- ❖ ZK berriak ekarritakoa: eremua (astuna; hirugarrenak egindakoa)
- ❖ Edozein lanbidetarako desgaitasuna.
- ❖ Balioespen politiko-kriminala (positiboa)

5. IKASGAIA. OSASUNAREN ETA GORPUTZ-OSOTASUNAREN AURKAKO DELITUAK.

- I.- Sarrera: ondasun juridiko babestua eta lesioaren kontzeptua.
1. Ondasun juridiko babestua.
 2. Lesioaren kontzeptua.
- II.- Oinarrizko tipoa eta tipo kualifikatuak. Adostasuna.
1. Oinarrizko tipoa: 147 artikulua.
 2. Tipo kualifikatuak: 148, 149 eta 150 artikulua. Adostasuna.
 - A. 148 artikulua.
 - B. 149 eta 150 artikulua.
 - C. Adostasuna.
- III.- Liskarrean parte-hartzea.
- IV.- Familia eremuan gertatutako indarkeria fisikoa.

I.- SARRERA: ONDASUN JURIDIKO BABESTUA ETA LESIOAREN KONTZEPTUA.

1. ONDASUN JURIDIKO BABESTUA.

- ❖ Dotrinaren gutxiengoa: osotasun fisikoa ETA osasun fisikoa eta burukoa.
- ❖ Dotrinaren gehiengoa: OSASUNA, fisikoa eta burukoa.
- ❖ Zuzenbide konparatua: pertsonaren/ gorputzaren minik eza
 - gutxitan jarraitutakoa Estatu espainiarrean;
 - indarkeria fisikoa, lesio-emaizarik gabekoa:
 - legegintzaren historia;
 - ZK berrian:
 - 617.2 (tratu txarrak)
 - 173-177 (osotasun moralaren aurkako del.)
 - 153 (familia-eremuan)
- ❖ TIPO MOTA:
 - ez-egitearengatiko egitea: (148.1,2; 153; 154 izan ezik)
 - zuhurtziagabekeria: 152 –delitua–; 621.1,3 –faltak–
 - asmozgaindikotasuna: suposamenduak.
- ❖ PILAKETAK:
 - osotasun moralaren aurkako delituekin;
 - sexu-erasoekin;
 - adingabeak abandonatzearekin;
 - indarkeriaz egindako lapurretarekin;
 - kalte handiekin;
 - trafiko-delituekin.

2. LESIOAREN KONTZEPTUA.

- ❖ 147 art.aren definizioa eta aplikagarritasun-eremua.
- ❖ Tratu txarretatik desberdintzea: jurisprudentzia eta dotrina.
- ❖ Lesioa eta gaixotasuna, psikikoa barne.

II.- OINARRIZKO TIPOA ETA TIPO KUALIFIKATUAK. ADOSTASUNA.

1. OINARRIZKO TIPOA: 147 art.

- ❖ Tipo objektiboa:
 - medikuntza-sendabidea:
 - faltarekiko muga (617.1)
 - zehaztugabea (baina lehen baino hobeto)
 - sendatzailea (ez aurrezaintzailea)
 - behin baino gehiagotan errepikatu beharrekoa, salbuespenekin
 - jurisprudentziaren joera

- sendabide kirurgikoa;
- zaintza edo jarraipen hutsa ez da nahikoa;
- sendabidearen balioespen objektiboa: egozpen objektiboaren arazoak eta biktima.
- ❖ Tipo subjektiboa:
 - doloa;
 - zehurtziagabekeria: 152, 621.1,3.
- ❖ Tipo pribilegiatua: 147.2.
 - funtzioa: malgutasuna ematea
 - irizpideak: delitua egiteko BIDEA eta EMAITZA
 - 147.2. eta 148 batera gertatuz gero: 147ak lehentasuna.

2. TIPO KUALIFIKATUAK: 148, 149 ETA 150 ARTIKULUAK. ADOSTASUNA

A. 148 ARTIKULUA

- ❖ Irizpide orokorrak: emaitza (147.2) eta arriskua
- ❖ 148.1: Armak, baliabide zehazki arriskutsuak
 - arriskuaren emaitza: 149, 150 art.
 - arrisku ZEHATZA
 - su-armak, arma zuria... eta alebosia bideak
 - eraso eta bidea = 11 art. EZ
 - PILAKETAK ? sexu-erasoa (180.5) eta lapurreta (242.2)
 - saiatutako giza hilketa?
- ❖ 148.2: Ankerkeria
 - kontzeptu objektiboa → tortura;
 - pilaketa: tratu apalesgarria (148.1,2 eta 173, 177)
- ❖ 148.3: 12 urte baino gazteagoa (edo ezgaia) → kritikagarria (22.1,2 ?)
- ❖ Oro har: zehurtziagabekeria ez da posible

B. 149, 150 ARTIKULUAK

- ❖ Definizio orokorra: iraunkorra (= sendaezina edo ondorioiduna)
- ❖ Galera = ezintasuna → mutilazioa eta indargabetzea –zaticakoa ere–
- ❖ Organo eta gorputz-atala → kanpoko eta barrukoa
- ❖ Zentzumena: ikusmena eta besteak ere –entzumena...–
- ❖ Organo/ gorputz-atal NAGUSIA
- ❖ Inpotentzia=antzutasuna
- ❖ Itxuragabetzea: larria, iraunkorra, agerikoa
- ❖ Gaixotasun larria: sendaezina edo heriotza-arriskua dakarrena
- ❖ Posibleak: zehurtziagabekeria eta inoizkako doloa

C. ADOSTASUNA

- ❖ Estatu espainiarreko bidea zuzenbide konparatutik: BIDE BITXIA → ARINTZE-EFEKTUA (EZ SALBUESLEA)
- ❖ Hortaz: osotasun moralaren eta fisikoaren arteko KONTRAESANA
- ❖ Kasu bereziak:
 - medikuntza-sendabidea
 - norbere burua arriskuan jartzea → egozpen objektiboa
- ❖ 155.2: Adingabeen eta ezgaien babes berezia
- ❖ Adostasunaren ezaugarriak:
 - askea eta (=) berezkoa: alegia, bitarteko egiletzarik ez;
 - zergatik espresuki?
 - egileak ez du zertan ezagutu behar
- ❖ Norbere buruari egindakoa → atipikoa
- ❖ Salbuespena: 156 → SALBUESLE-EFEKTUA HIRU KASUTAN:
 - 1.- organoak birlandatzea;

- 2.- kirurgia transexuala;
- 3.- antzutea
- bizioak;
- babes bereziaren salbuespena → ezgaituen antzutea (156.2)

III.- LISKARREAN PARTE-HARTZEA.

- ❖ Aurrekari historikoa: EMAITZA-DELITUAK → erruduntasun printzipioa kolokan
- ❖ Egungo zentzua: ARRISKU-DELITUA:
 - balorazio positiboa
 - pilaketa desordena publikoarekin? (557)
- ❖ Auresuposamendu tipikoak:
 - batzuek, elkarren artean eta modu nahasian, baliabide arriskutsuekin: ERANTZUNA egon behar (kritika)
 - eraso fisikoak: tratu txarrak irentsita;
 - eta 11 art. EZ
- ❖ Arrisku ZEHATZA:
 - erreferentzia: 147.1
 - abstraktua balitz: falta , 620.1
 - pilaketak lesioekin
- ❖ Zuhurtziagabekeria ez da posible

IV.- FAMILIA-EREMUAN GERTATUTAKO INDARKERIA FISIKOA

- ❖ Ondasun juridiko babestua:
 - ez da lesio delitua (emaitza-delitua) → pilaketa (153.1 in fine)
 - 11 art. EZ
 - OSOTASUN MORALA (pertsonek minik eza)
 - tratu txar orokorreko ezberdintasunak:
 - ohikotasuna (153.2)
 - bizikidetzatza
- ❖ 1999ko ALDAKETA (Ekainaren 9koa, LO 14):
 - ohikotasunaren definizioa
 - indarkeria fisikoa eta PSIKIKOA
 - babestutako pertsonen eremua zabaltzea
 - zentzarazte-eremua, bidezko-kausa gisa?
 - biktimaren erreakzioa: salbueslea edo legebidezko defentsa
 - beste aldaketak:
 - 1) 617.2 eta 620: falten isunaren zehaztapena
 - 2) salaketa ez da behar (620)
 - 3) zigor erantsi berria (hurbiltzeko debekua –57–)
 - 4) kautela neurriak prozesuan.

6. IKASGAIA. ASKATASUNAREN AURKAKO DELITUAK.

I.- Gogoeta orokorra.

II.- Legearen aurkako atxiloketa eta bahiketa.

1. Lehenengo definizioa eta lege-pilaketa.
2. Ondasun juridiko babestua.
3. Oinarrizko tipoa.
4. Ondorioztatuko tipoak.
 - A. Tipo pribilegiatuak.
 - B. Tipo kualifikatuak.

1. Hausnarketa orokorra.
2. Kontzeptua.
3. Elementuak.
4. Motak.

1. Ondasun juridiko babestua eta subjektu pasiboa.
2. Jarduera tipikoa (tipo objektiboa).
3. Tipo subjektiboa.
4. Pilaketak (berrikuspena).
5. Tipo kualifikatua.
6. Delituak eta faltak.

I.- GOGOETA OROKORRA.

- ❖ Lehengo egoera: askatasuna eta segurtasuna batera → egungo egoera: balioespena
- ❖ Ondasun juridiko babestua: lehenengo hurbilketa orokorra

II.- LEGEAREN AURKAKO ATXILOKETA ETA BAHIKETA.

1. LEHENENGO DEFINIZIOA ETA LEGE-PILAKETA

- ❖ Askatasuna eta beste ondasunak babesten direnean (sexu-askat; lapurreta...)
- ❖ 530 artikulutik desberdintzea: funtzioen abusua
- ❖ Atxiloketa eta derrigortzea: jurisprudentziaren irizpidea

2. ONDASUN JURIDIKO BABESTUA

- ❖ Mugitzeko askatasuna
- ❖ Kasu bereziak
- ❖ Testuinguru orokorra: arau nagusia, bidezkotze-kausa dago

3. OINARRIZKO TIPOA

- ❖ TIPO OBJEKTIBOA:
 - giltzapetu eta atxilotu
 - delitu iraunkorra: burutzeko unea
 - derrigortzearen muga-kasuak
 - egiteko bide zehaztugabea
 - tipikoa da, alde egitea balego ere, baina...
 - subjektu aktiboa (funtzionarioa bada → 167 edo 530)
- ❖ ZUZENBIDEKONTRAKOTASUNA:
 - *habeas corpus*
 - adostasuna (530 artikulua kasua)
 - buru-gaixoak barneratzea
 - norbanakoek egindako atxiloketa: Prozedura Kriminaleko Legea 490, 496 art.
 - TIPO SUBJEKTIBOA: zuhurtziagabekeriarik ez
- ❖ EGILETZA/ PARTAIDETZA: bitarteko egiletza posible da

- ❖ (DELITU) PILAKETAK:
 - pertsona batzuk atxilotuz gero → 77 art.
 - delitu jarraitua → INOIZ EZ

4. ONDORIOZTATUTAKO TIPOAK

A. TIPO PRIBILEGIATUAK

- ❖ 163.2:
 - hiru egun baino gutxiago ETA helburua lortu ez (oinarrizko tipoa)
 - funtsa: damutzea/ delituan atzera egitea
- ❖ 163.4: agintaritzari aurkezteko asmoa

B. TIPO KUALIFIKATUAK

- ❖ 163.3: 15 egun baino luzeagoa
- ❖ 164: BAHIKETA (= baldintza galdatzea)
- ❖ 165: subjektu aktiboaren edo pasiboaren ezaugarriaz baliatzea
- ❖ 166:
 - Atxiloketa baino gehiago → ez da argitzen non dagoen atxilotua
 - susmo-delitua???
 - interpretazio alternatiboa: *behartutako desagerraraztea*
 - interpretazio hitzez-hitzekoa, onartezina
- ❖ 167: agintari edo funtzionario publikoen kasua
- ❖ (168: Prestamen-ekintza zigorgarriak)

III.- MEHATXUAK.

1. HAUSNARKETA OROKORRA

- ❖ Ondasun juridiko babestua: borondate-prozesu askea
- ❖ Arrisku-delitua (salbuespena: baldintza lortzen denean)
- ❖ Subjektu pasiboa: edonor, egotzezinak ere.

2. KONTZEPTUA

- ❖ 169: KALTEAREN ezaugarriak (jurisprudenzia):
 - etorkizuneko, zehatza, posiblea, subjektu aktiboaren menpekota, beldurtzeko egokia, ez-zuzena (oro har), serioa, iraunkorra...
- ❖ Familiaren aurkakoa
- ❖ Kaltea delitua denean...

3. ELEMENTUAK

- ❖ Burutzea: mehatxua ezagutzen denean
- ❖ Subjektu aktiboa: ez du zertan izan behar kaltea egingo duena
- ❖ Zuhurtziagabekeriarik ez

4. MOTAK

- ❖ Mehatxu bereziak (498, 490.2, 504...): erregearen aurkakoa...
- ❖ Lege-pilaketa: lapurreta, sexu-erasoa...
- ❖ Mehatxu SOILA//HUTSA: 169-2
 - faltatik ezberdintzea
- ❖ Mehatxu BALDINTZAPEKOA:
 - DELITUA DEN KALTEAREKIN mehatxatzen denean (169):
 - delitua: ez falta;
 - baldintza ZILEGIA bada ere (gogorregia batzuetan)
 - burutzea: baldintza lortzen denean
 - idatziz... kualifikazioak zentzurik ez

- DELITUA EZ DEN KALTEAREKIN (171.1):
 - baldintzarik gabe: falta
 - HARREMANAREN TEORIA: BIDEZKOA DEN JARDUERA
 - Xantaia
- ❖ Tipo ASTUNDUA: 170
 - azkeneko aldaketa
 - balioespen politiko-kriminala
- ❖ Falta: 620.1,2 → Kritika: zehaztugabeegia

IV.- DERRIGORTZEAK.

1. ONDASUN JURIDIKO BABESTUA/ SUBJEKTU PASIBOA

- ❖ Borondatea izateko gaitasuna eta horren egikaritzea
- ❖ Subjektu pasiboa: egotzezinak ere bai

2. JARDUERA TIPIKOA (TIPO OBJEKTIBOA)

- ❖ 172 art.aren egitura: bi jarduera + indarkeria
 - Emaizta-delitua
 - legeak debekatzen duena atipikoa → eztabaidak (buru-hilketa; gose-greba; medikuntza-sendabidea)
 - INDARKERIAREN KONTZEPTUA (eztabaida):
 - DOTRINA: bakarrik *indarkeria fisikoa eta narkotikoak*
 - JURISPRUDENTZIA:
 - fisikoa, narkotikoak ETA...
 - beldurrarazpena:
 - ◆ mehatxutik ezberdintzeko irizpidea: beldurra etorkizunekoak;
 - ◆ kritika: ez du funtzionatzen;
 - ◆ muturreko kasua;
 - indarra gauzetan: adibideak eta kritika
 - ÑABARDURAK:
 - derrigortzea zeharka ?
 - ez-egitearen bitartez ?

3. TIPO SUBJEKTIBOA

- ❖ JURISPRUDENTZIA: doloa + helburu berezia
- ❖ DOTRINA: doloa, lehen graduko zuzenekoak

4. PILAKETAK (berrikuspena)

- ❖ Atxiloketa: denboraren iraupena (lege-pilaketa)
- ❖ Mehatxuak: (lege-pilaketa)
- ❖ Lesioak: (delitu-pilaketa)

5. TIPO KUALIFIKATUA (172.2)

- ❖ Oinarrizko eskubidea: EK 14-38 art.
- ❖ Lege-pilaketak: 510 art. eta hurr.; 315.3.

6. DELITUA/ FALTA (620.2)

- ❖ Irizpideak
- ❖ Delituaren zigorra: isuna/ presoaldia → irizpide berberak.

7. IKASGAIA. OSOTASUN MORALAREN AURKAKO DELITUAK.

I.- Babestutako ondasun juridikoa.
II.- Tratu apalesgarriak: oinarrizko tipoak (173, 175 art.).
III.- Tortura delitua.
IV.- Ez-egitea.
V.- Pilaketak.
VI.- Zigorrak.

I.-BABESTUTAKO ONDASUN JURIDIKOA.

- ❖ Titulu berria: (tortura delitua besterik ez da Zigor Kode zaharrekoa)
- ❖ Lehenengo hurbilketa:
 - oinarrizko tipoak: 173, 175 (176)
 - tortura-delitua: 174 (176)
 - pilaketetarako arauketa
- ❖ Kritika: zehaztugabezia (duintasuna → ondasun juridiko babestua?)
- ❖ *De lege ferenda* → proposamenak

II.- TRATU APALESGARRIAK: OINARRIZKO TIPOAK (173,175)

- ❖ 173: oinarrizkoena
 - Legegilearen (ustezko) helburua: norbanakoen torturak → adibideak
 - Tratu apalesgarrien kontzeptua? (jurisprudentzia)
- ❖ 175: sasi-tipo berezia
 - Bi azpi-tipoak: astuna/ astuna ez dena → kritika
 - Aplikazio-eremua: tortura helbururik gabe; tratu oso txarrak
 - Zigorraren funtsa: izaera publikoa

III.- TORTURA DELITUA (174)

- ❖ Kode zaharren tipifikazioa → tipo kualifikatua (bidalketa zuzenekoa)
- ❖ Kode berriaren aldaketak: (nazioarteko ituna, 1984koa)
 - tipo autonomia
 - helburuen zabaltzea → zigortzea ere
 - poliziaren/epailearen ikerketa-testuingururik ez da behar
- ❖ Elementuak:
 - Subjektu aktiboa:
 - karguaz abusatzea → alebrosia atxikia
 - 2. lerroaldearen interpretazioa: eztabaida
 - Jarduera tipikoa:
 - zehaztasun falta
 - ankerkeria atxikia
 - Helburuak:
 - eta bereizkeria?
 - berme prozesalen aurkako delitua

IV.- EZ-EGITEA.

- ❖ 176: funtzionario edo agintari kasuetarako besterik ez (174,175)
- ❖ ZK zaharrean betetzen zuen funtzioa: zigorrak eza saihestea, norbanakoen torturaren kasuan.
- ❖ Gaur egungo funtzioa: ez-egitea zigortzen dela argitzea:
 - lehen eta gaur zalantzak zeuden/ daude: prebarikazioa (AG); “infligir” hitzak egitea galdatzen omen du (TAMARIT)...
 - BERME-EGOERA beste pertsonen jardueragatik?:
 - oro har: partaidetza EDO babes-funtzioa;
 - 176: babes-funtzioa karguarengatik ETA doloa

- 176: Subjektu aktiboak → epaileak, poliziak, funtzionario militarrek ETA medikuak!!!!!! (CONDE PUMPIDO)

V.- PILAKETAK (177).

❖ Zehaztasunik ezaren ondorio logikoa → deskribaketa: bi arauak

❖ KRITIKA:

➤ 1. ARAUA:

- delitu-zerrendak hutsune nabarmenak
- zigorrak GEHITZEA? DELITU-PILAKETARIK EZ?: PROPOSAMENA: delitu-pilaketa, ez lege-pilaketa.

➤ 2. ARAUA:

- ankerkeria (22.5; 139.3; 148.2)
- sexu-erasoa (180.1)
- 534.2
- guda-egoeran (609; 611.6; 612.3)
- eta abar

VI.- ZIGORRAK.

❖ Oinarrizko tipoena

❖ 175 astuna eta tortura ez-astuna

❖ Tortura

❖ Baita desgaikuntza ere!!

8. IKASGAIA. SEXU-ASKATASUNAREN AURKAKO DELITUAK (I).

I.- Babestutako ondasun juridikoak.

1. Askatasuna.
2. Sexu-ukigabetasuna.
 - A. Adingabeen babes.
 - B. Ezgaien babes.
3. Beste ondasun juridiko-penalik?

II.-Sexu-erasoak.

1. Oinarrizko tipoa.
 - A. Tipo objektiboa.
 - B. Tipo subjektiboa.
 - C. Burutzea.
2. Bortxaketa.
3. 180 artikuluko tipo kualifikatuak.

III.- Sexu-abusuak.

I.- BABESTUTAKO ONDASUN JURIDIKOA.

- ❖ 1989ko Lege-aldaketaren zentzua: ohoretik sexu-askatasunera
- ❖ 1999ko 11/LO, apirilaren 30ekoa: sexu-ukigabetasuna
- ❖ Dotrinaren gehiengoaren abiapuntua: ondasun juridiko batzuk bai, baina moralkeriarik gabe

- ❖ Oro har babestutako ondasun juridiko-penalak (MUÑOZ CONDE):

1. ASKATASUNA:

- ❖ askatasuna > sexu-askatasuna;
- ❖ mehatxutik, derrigortzetik eta atxiloketatik ezberdintzea.
- ❖

2. SEXU-UKIGABETASUNA

- ❖ hainbat delitutan sexu-askatasuna ezin da babestu: adib.
- ❖ adingabeen eta ezgaien kasuetan garapena eta sexu-objektu ez bihurtzea dira babes-gaiak;
- ❖ arazoak: adingabeek / ezgaiak ezin dute *inoiz* sexu-harremanik izan?

A. ADINGABEEN BABESA.

- ❖ sexu-harremanak eta garapena: kontrajarriak?
- ❖ balioespen soziala: psikiatria; Zigor Kodeak...
- ❖ babes-ereduak:
 - muturreko ereduak;
 - Mendebaldeko Europako ereduak:
 - haurren erregimena (12-14 urte arte): debeku erabatekoa;
 - gazteen erregimena (14-16-18): debekua ñabardurekin
 - Espainiako Zigor Kodea: balioespen orokorra

ADINGABEEN BABESA, *DE LEGE LATA*, ZIGOR KODEAN GAUR: IKUSPEGI OROKORRA (EXCURSUS)

- ❖ SEXU-ABUSUA:
 - 13 urte baino gazteagoa → automatikoki delitua (erabateko babes –181.2–);
 - *sexu-*erasoan* kualifikazioa aurreikusten da: (180.3 art.)
 - 13-16 urte bitartean → engainuaren bidez izan behar (babes erlatiboa –183.1–)
 - balioespena

- ❖ EXHIBIZIONISMOA: 185
- ❖ PORNOGRAFIA HEDATZEA: 186 18 urte.
- ❖ PROSTITUZIOA FAVORATZEA: 187.1

- ❖ Adingabeen (18 urte.!!!) GALBIDERATZEA: 189-3 → kritika

B. EZGAIEN BABESA (UKIGABETASUNAREN jarraipena)

- ❖ adingabeekiko ezberdintasuna: mailaketa askotarikoa;
- ❖ presuntzio *iuris tantum* (ez *iuris et de iure*)
- ❖ 181.2 art.aren argudioa: buru-nahasteaz abusatuz

3. BESTE ONDASUN JURIDIKO-PENALIK? KULTUR ETA GIZARTE TESTUINGURUAREN FUNTZIOA

- ❖ Hainbat delituk oinarria dute askatasuna edo ukigabetasuna ez den beste nonbait: adib..
- ❖ Kultur irizpideak eta morala

II.- SEXU-ERASOAK.

- ❖ Kokapen sistematikoa eta egitura:
 - Oinarrizko tipoa: 178
 - Tipo kualifikatuak: 179 (bortxaketa) eta 180

1. OINARRIZKO TIPOA: 178.

A. TIPO OBJEKTIBOA

- ❖ atentatua:
 - elkar ukitu beharra (gorputz- kontaktua)
 - zer EZ da sartzen?

- ❖ sexu-askatasunaren aurkakoa:
 - kontzeptu objektiborik ez: kasu argiak eta ilunak
 - asmo lizunaren beharra? → kritika. eta proposamena

- ❖ subjektuak:
 - edozein: subjektu aktiboak biak eta subjektu pasiboak biak;
 - baita prostituzioan diharduena, eta ezkontidea ere

- ❖ indarkeria edo beldurrarazpena:
 - indarkeria eta jarkitzea
 - mehatxuaren nolakotasuna

B. TIPO SUBJEKTIBOA

- ❖ doloa (ez elementu subjektibo berezirik)
- ❖ saiakuntza (179 egiteko asmoz) → froga-arazoak

C. BURUTZEA

- ❖ beldurrarazpena bai baina elkar-ukitzea lortu ez;
- ❖ borondatez bertan behera uztea:
 - bortxaketa delituarekiko ezberdintasuna (179 art.)
 - goizegi gertatzen den eia kulazioa

2. 179 ARTIKULUKO TIPO KUALIFIKATUA: BORTXAKETA.

- ❖ Bortxaketa hitza sartu da → bertan sartzen diren jarduerak tipikoak deskribatzea
- ❖ Ahotik sartzearen inguruko hobekuntza
- ❖ Sarketa hitza desagertzea eta ondorioak:
 - objektuak sartzea: edozeinek egin dezake;
 - HARAGI-SARKETA:

- gizonak egindako sarketa → subjektu pasiboa: emakumea/ gizona;
 - emakumeak egindako sarketa?
 - subjektu pasiboa: emakumea → *coniunctio membrorum*;
 - subjektu pasiboa: gizona → errealitatek urrun (sexu-abusua)
 - KONKLUSIOA:
 - gizonak egindako sarketa;
 - emakumea subjektu aktiboa objektuak sartzean edo egilekide bezala (bestela: sexu-abusua)
 - Jurisprudentzia eta hatza sartzearen inguruko balorazioa: kritika
- ❖ Burutzea:
 - sarketa osoa ez da behar (*inmissio penis*);
 - ezta eiakulazioa ere, baina... (froga-arazoak: ahotik sartzean)
 - ❖ Egiletza/partaidetza:
 - arau orokorra: norbere eskuz egindako delitua;
 - baina bitarteko egiletza onartzen da;
 - egilekidetza: lan-banaketa;
 - ez-egitearen bitartez gauzatutako partaidetza?
 - partaidetza modu arruntak
 - ❖ Pilaketak:
 - lesioekin eta giza hilketarekin: delitu-pilaketa erreala/ ideala;
 - delitu jarraitua? Jurisprudenziaren jarrera

3. 180 ARTIKULUAREN TIPO KUALIFIKATUAK

- ❖ Bai 178, bai 179 artikuluen gainean aplikagarri
- ❖ FUNTSA:
 - 180.2 eta 3: nagusitasun-abusua
 - 180.5: bide arriskutsuak (→148.1)
 - 180.1: tratu isekagarriak (→173)
 - 180.4: senidetasun-harremana/ nagusitasun-abusua
- ❖ Zigorra: bi baino gehiago gertatuz gero → goiko erdian

III.- SEXU-ABUSUA.

- ❖ Sexu-erasoetatik ezberdintzea → Adostasunik ez, edo akastuna
- ❖ Oinarritzko tipoa (sexu-abusu soila edo hutsa)
 - 181.1:
 - ezustean, adi ez egotean
 - astuntasun gutxienekoa
 - 181.2:
 - 13 urte baino gazteagoa: *iuris eta de iure* (lehen 12)
 - konorterik gabe edo buru-nahasteaz abusatuz:
 - *iuris tantum*
 - lehengo jurisprudentzia: buru-adina
 - buru-nahastearen kontzeptua
 - abusuaren beharra: doloa
 - konorterik gabe egondako kasuak
 - 181.3:
 - nagusitasun-egoeraz baliatzea
 - adostasuna badago baina akastuna
- ❖ Tipo kualifikatuak
 - 181-4:
 - zaurkorra, 13 urte baino gutxiago → 181.2an atxikia
 - nagusitasun-abusua → 181.3an atxikia

- 182.1:
 - bortxaketaren jarduerak
 - emakumea subjektu aktibo sinesgarria
 - 182.2
- ❖ Engainuaren bidezko abusua
 - Jurisprudentzia zaharra → engainua = ezkontzeko hitza ematea: balioespena
 - Interpretazio zabalaren beharra eta arriskua
 - Nagusitasun-egoeraz baliatzen ezberdintzerik ba dago?
 - Adin-ezberdintasun nabariaren beharra
 - Tipo kualifikatu berberak: bortxaketa etab.
- IV.- SEXU-JAZARPENA.**
- ❖ Legearen jatorria: 1995etik 1999ra
- ❖ Kokapen sistematikoa:
 - oinarritzko tipoa: 184.1
 - tipo kualifikatuak: 184.2,3
- ❖ OINARRIZKO TIPOA
 - emakume-taldearen presioaren ondorioa
 - beharrezkoa al zen?: sexu-abusua edo eraso eta horren saiakuntza
 - gaurko oinarritzko tipoa eta erreforma aurrekoa: mehatxua edo abusurik ez da behar
 - ELEMENTU TIPIKOAK:
 - sexu-mesedea eskatzea (berdin norentzat)
 - harreman jarraitu edo ohikoaren testuinguruan
 - objektiboki beldurra, etsaigoa edo umiliagarria den egoera sortuz
- ❖ TIPO KUALIFIKATUAK
 - 184.2
 - nagusitasun-abusua edo mehatxua
 - baldintzapeko mehatxua (lege-pilaketa: 8.4) → ez, isilbidezkoa bada
 - 184.3
 - Pertsona bereziki zaugarria, ahula, denean (180.3)

9. IKASGAIA. SEXU-ASKATASUNAREN AURKAKO DELITUAK. (II)

I.- Exhibizionismoa eta sexu-zirikatzeko delituak.

1. Legegintzaren ibilbidea.
2. Exhibizionismoa.
3. Material pornografikoa hedatzea.

II.- Prostituzioari buruzko delituak.

1. Adingabeen edo ezgaien prostituzioa.
2. Galbideratze-delitua.
3. Adindunen prostituzioa.
4. Erkide diren kualifikazioak.

1. Adingabeen arduradunen kualifikazioa.
2. Salaketa prozesua hasteko.
3. Seme-alabatasuna eta mantenua.
4. Lokalak ixtea.

I.- EXHIBIZIONISMOA ETA SEXU-ZIRIKATZE DELITUAK.

1. LEGEGINTZAREN IBILBIDEA

- ❖ Aurreko egoera:
 - *ofender de cualquier modo al pudor, las buenas costumbres, la moral pública...*;
 - adingabeak eta adin nagusiak
 - ondorioa: jurisprudentzia moralaren bermatzailea → adib.
- ❖ 1988: horri buelta eman nahi
- ❖ 1995:
 - adingabeak eta ezgaiak
 - oraindik: lizuna, pornografia
- ❖ 1999: aldaketarik ez → bakarrik, zigorra gogortu

2. EXHIBIZIONISMOA (185)

- ❖ Kontzeptua: (M. Conde) → psikiatria
- ❖ Erakuste-ekintza lizunak → moralkeria?
- ❖ Egiletza bitartekoa
- ❖ Tipo subjektiboa:
 - doloa ETA elementu subjektibo berezia → joera-delitua
 - tipotik kanpoko kasuak
 - errakuntza: beti zigorgabea
- ❖ Subjektu aktiboa egotzezina bada: segurtasun-neurriak

3. MATERIAL PORNOGRAFIKOA HEDATZEA (186)

- ❖ Pornografiaren kontzeptua?:
 - adin nagusikoen artean ez da zigortzen;
 - 2 mota: gogorra → 189 art.
 - sexua kitzikatzeko asmoz egindakoa
 - muga-kasuak: artea, hezkuntza...
- ❖ zuzeneko edozein bide erabiliz...
- ❖ tipo subjektiboa: elementu subjektibo berezia

II.- PROSTITUZIOARI BURUZKO DELITUAK

- ❖ Prostituzioari buruzko balorazio orokorra: ez da delitua baina...
- ❖ Kokapen sistematikoa eta 1999 ondoko egoera:
 - GALBIDERATZEA ere;
 - prostituzioaren definizioa → jurisprudentziaren jarrera

- delituen sailkapena

1. ADINGABEEN EDO EZGAIEN PROSTITUZIOA.

187

- ❖ Oinarrizko tipoa eta tipo kualifikatuak: 187.1↔187.2,3
- ❖ Tipo objektiboa:
 - jarduera zabalegia eta kritika
 - ondorioa: jurisprudentziaren interpretazio murriztailea
 - bezeroaren kasu polemikoa
- ❖ Tipo subjektiboa: doloa (nola jakin adingabea dela?) eta errakuntza

188-4

- ❖ tipo kualifikatua → derrigortzea (188.1) eta horren saiakuntza (188.2)
- ❖ 188.2 eta pilaketak: 188.1 eta 318bis *-berria-*

189-1

- a)
- ❖ erabiltzea exhibizionismo-/pornografia - helburuekin/ ikuskizunetan;
- ❖ material pornografikoa egiteko;
- ❖ finantzatzea ere: bezeroak ere zigorgarri?
- b)
- ❖ erreformak ekarri berria
- ❖ kritika: a) -rekin ez al zen nahikoa?
- ❖ b) 2. lerroaldea: edukitze soilak ere zigorgarri → froga-arazoak

189-4

- ❖ delitu berezia
- ❖ ez-egitearengatiko egitezko delitua
- ❖ 189.5

2. GALBIDERATZE-DELITUA

- ❖ Galbideratze izenburuan bai, baina definiziorik?
- ❖ Tipo objektiboa:
 - sexu-izaerako jokabidea → zer da hori?
 - pertsonalitatea kaltetzea → homosexualitatea? kritika

3. ADIN NAGUSIKOEN PROSTITUZIOA

- ❖ Ondasun juridiko babestua: sexu-askatasuna (ez ukigabetasuna)
- ❖ Bideak → pilaketak sexu-eraso edo sexu-abusuekin (180.5)
- ❖ Prostituzioari ekiteak ez du esan nahi beti bezeroa onartu behar denik
- ❖ Sexu-harremana bai baina ordaindu ez → iruzurra
- ❖ Beste pilaketak: atxiloketak, 318bis...
- ❖ 188.2: aurrekoaren saiakuntza

4. ERKIDE DIREN KUALIFIKAZIOAK

- ❖ izaera publikoaz baliatzea: 187.2 (adingabea) eta 188.3 (adinduna)
- ❖ nazioarteko berrerortzea: 190
- ❖ elkarte/erakunde baten bazkidea izatea:
 - adingabeen kasuan bakarrik (187.3; 189.2);
 - funtsa: arriskua
 - nazioartekotasuna → justizia unibertsala

- elkartearen kontzeptua (515 art.)

III.- XEDAPEN ERKIDEAK.

- ❖ Titulu osokoak

1.- ADINGABEEN ARDURADUNEN KUALIFIKAZIOA: 192

- ❖ 192.1: goiko erdian nahitaez (salbuespena: atxikitasuna)
- ❖ 192.2: potestatiboa

2.- PROZESUA HASTEKO SALAKETA: 191

- ❖ zein delitutan
- ❖ zergatik
- ❖ albuespena: fiskalak adingabeekin

- ❖ BARKATU EZIN: 191.2
 - xantaia ekidin nahi
 - justizia oztopatzeko delituaren arriskua (464)

3.- SEME-ALABATASUNA ETA MANTENUA: 193

- ❖ auresuposamendua: emakumea haurdun egotea

4.- LOKALAK IXTEA: 194

- ❖ zein delitutan
- ❖ potestatiboa
- ❖ ixteko moduak: betikoa, aldi batekoa, kautela gisa

10. IKASGAIA. ONDAREAREN ETA ORDENA SOZIOEKONOMIKOAREN AURKAKO DELITUAK.

I.- Hasierako hausnarketa: ondarea eta ordena sozioekonomikoa. Sailkapena.

II.- Babestutako ondasun juridikoa.

1. Ondarearen kontzeptua.
 - A. Kontzeptu juridikoa.
 - B. Kontzeptu ekonomikoa.
 - C. Kontzeptu misto edo bitarikoa.
2. Delitu sozioekonomikoak.

III.- *Excursus*. Ondare-delituak eta delitu sozioekonomikoak: gaur egungo "eztabaida" zuzenbide penalean.

I.- HASIERAKO HAUSNARKETA: ONDAREA ETA ORDENA SOZIOEKONOMIKOA, SAILKAPENA.

- ❖ Ondare-delituak eta sozioekonomikoak bereizi beharra:
 - Ondorio praktikoak:
 - delitu-pilaketa edo lege-pilaketa;
 - berrerorketa –22.8– (izaera berbera)
 - 268 art.aren desenkusa absolbitzailea
 - Delitu jarraitua –74 art. –
 - Argudio sistematikoa: X. Kapitulumua → aurreko delituak: ondare-delituak
- ❖ LEGEZKO SAILKAPENA (XIII. TITULUA):
 - ONDARE-DELITUAK:
 - ebasketa ,
 - lapurreta,
 - estortsioa,
 - ibilgailuak erabiltzeko lapurtzea/ ebastea,
 - usurpazioa,
 - iruzurra,
 - bidegabeko jabetzea,
 - elektrizitatean eragindako maulak eta antzekoak,
 - zigortzekoak diren kaudimengabeziak,
 - jendaurreko konkurtso eta enkanteetan prezioak aldaraztea,
 - kalteak.
 - DELITU SOZIOEKONOMIKOAK:
 - jabetza intelektualari buruzkoak,
 - industria-jabetzari buruzkoak,
 - merkatuari eta kontsumitzaileei buruzkoak
 - norberaren gauza gizarte- eta kultura-onuratik baztertzea
 - delitu sozietarioak
 - errezeptazioa eta antzeko beste jokabideak (dirua zuritzea)
 - ÑABARDURAK (legezko sailkapenaren ingurukoak):
 - Gonzalez Rus:
 - konkurtso- / enkante- delituak → sozioekonomikoak;
 - jabetza intelektuala → ondare-delituak;
 - truke-kontrola → sozioekonomikoak
 - ogasuna eta gizarte-segurantza → sozioekonomikoak
 - Muñoz Conde-ren jarrera
 - Ondorioa: alderdi indibidualaren eta kolektiboaren arteko oreka.

- ❖ Beste zuzenbide-arloetako terminoak/kontzeptuak: garrantzia eta interpretazioa.

II.-BABESTUTAKO ONDASUN JURIDIKOA.

1. ONDAREAREN KONTZEPTUA

- ❖ Lehengo eztabaida: jabetza ala ondarea
- ❖ GAURKO EZTABAIDA: ondarea nola ulertu behar da?

A. KONTZEPTU JURIDIKOA

- ❖ gainditutzat jo daiteke
- ❖ ondarea = harreman juridikoaren ondoriozko eskubidea
- ❖ zer EZ da sartzen eta zer sartzen da?
- ❖ kritika

B. KONTZEPTU EKONOMIKOA

- ❖ kontrako jarrera;
- ❖ ondarea = *de facto* edukitzen dena
- ❖ zer sartzen da?

C. KONTZEPTU MISTO EDO BITARIKOA

- ❖ bi irizpide batera: balio ekonomikoa ETA harreman juridikoa egon beharra;
- ❖ gehienek jarraitzen dute: G.RUS, M. CONDE, BAJO...
- ❖ zer sartzen da zehazki kontzeptuan:
 - eskubideak, betikoak eta aldi batekoak;
 - kalte morala edo etekin galdua (*lucro cesante*) ez;
 - afektibitatezko balioa duena ere ez;
 - EZTABAIDA BEREZIA: zilegitasunik gabe eduki edo lortzen diren gauzak babesten al dira? Adib. droga. → jurisprudenzia eta G.RUS, BAJO: BAI
- ❖ kontzeptu bitarikoaren ONDORIOAK:
 - subjektu pasiboa: eskubidearen titularra
 - objektu materiala: balio ekonomikoa duena
- ❖ Ondarea ulertzeko modua, oro har:
 - *universitas iuris*
 - zatikakoa
- ❖ Zigorrek zigor-kode berrian: balioespen politiko-kriminala

2. DELITU SOZIOEKONOMIKOAK

- ❖ Dotrinaren eskaera –zatika– bete da → delitu hauen gizarte-balioespenaren aldaketa
- ❖ ORDENA EKONOMIKOAREN KONTZEPTUA:
 - zentzu hertsian: Estatuaren esku-hartzea
 - zentzu zabalean: ekoizpena, banaketa eta kontsumoa
- ❖ Legearen kontzeptua eta ondasun juridiko babestua:
 - ez da ordena ekonomikoa
 - lehiakortasuna, jabetza pribatuaren erabilera, ondasunen trafiko zilegia, eta BAITA trukea, ogasuna, gizarte-segurantza ere
- ❖ Kritika orokorra: eremu tipiko zabalegia
- ❖ Alderdi positiboa: zuhurtziagabekeria
- ❖ Pertsona juridikoen erantzukizuna?

III.- EXCURSUS. ONDARE-DELITUAK ETA DELITU SOZIOEKONOMIKOAK: GAUR EGUNGO EZTABAIDA ZUZENBIDE PENALEAN

- ❖ Abiapuntua. Galderak:
 - Z. penala bere esparru tradizionaletik atera behar al da?
 - Hau da, delitugintza sozioekonomikoari aurre egin behar zaio zuzenbide penalaren bitartez?

- ❖ EZTABAIDA DOTRINALA EUROPAN ZEHAR (Alemanian): 3 erantzun:
 - Frankfurteko eskola (Hasemer, Naucke...): EZ
 - Muturreko funtzionalismoa (Jakobs...): BAI
 - Funtzionalismo arina (Roxin...)

- **FRANKFURTEKO ESKOLA:**
 - Ondasu juridikoak : PERTSONALAK, denak
 - Pertsonaren erreferentzia galduz gero, galtzen da Ilustrazioaren jaraunspena (bermeentzako arriskua)
 - Adibideak: ingurugiroaren zuzenbide penala (antropozentrikoa)

- **MUTURREKO FUNTZIONALISMOA:**
 - Ondasun juridikoaren kontzeptua gainditu beharra dago
 - Babes-gaia: gizarteak arauetan duen konfiantza
 - Adibideak: ingurugiroaren zuzenbide penala (ekozentrikoa)

- **FUNTZIONALISMO ARINA:**
 - Ondasun juridikoaren kontzeptua bai, baina birmoldatua:
 - bi motatako ondasun juridikoak
 - indibidualak
 - supraindibidualak

- ❖ Kritika Frankfurti: emaitzetan txiroentzako zuzenbide penala defendatzen dute (aberatsak eta erdiko klasea kartzelara ez?)
- ❖ Kritika Muturreko funtzionalismoari: kritika-gaitasunik ez dago (gizartea, den moduan, defendatzen da)
- ❖ **Proposamena:** ondasun juridikoen atzetik dauden printzipioek bermatzen dute urruntasun kritikoa
 - Adibidea: ingurumenaren kasuan → ondasun juridikoa (ekosistemen oreka)

11. IKASGAIA. ONDAREAREN AURKAKO DELITUAK (I)

I.- Ebasketa-delitua.

1. Ebasketa motak: sarrera.
2. Ebasketa propioa.
 - A. Definizioa.
 - B. Ondasun juridiko babestua.
 - C. Jarduera tipikoa eta beste delituekiko desberdintasuna.
 - D. Objektu materiala.
 - E. Irabaziak lortzeko asmoa.
 - F. Adostasunik ez.
 - G. Bidezkotze-kausak.
 - H. Burutzea /Saiakuntza
3. Tipo kualifikatuak.
 - A. Balio historikoa, artistikoa, kulturala, zientifikoa, eta abar.
 - B. Oinarrizko gauzak edo zerbitzu publikokoak.
 - C. Astuntasun bereziko edo kalte astuna.
 - D. Egoera ekonomiko larria eta abusua.
4. *Furtum possessionis*.

larderiazkoa.

1. Lapurreta motak: sarrera.
2. Gauzen gaineko indarrez egindako lapurreta.
3. egindako lapurreta.
 - A. Eskalatzea.
 - B. Kanpoko hausketa.
 - C. Barruko hausketa.
 - D. Giltza faltsuak erabiltzea.
 - E. Alarma zein zaintza bereziko sitemak deuseztatzea.
 - F. Tipo kualifikatuak.
4. Indarkeriazko edo larderiazko lapurreta.
 - A. Indarkeria.
 - B. Larderia.
 - C. Burutzea-saiakuntza.
 - D. Egiletza-partaidetza.
 - E. Tipo kualifikatuak: "armak edo bide arriskutsuak erabiltzea".
 - F. Delitu-pilaketak.

I. EBASKETA DELITUA.

1.- EBASKETA MOTAK: SARRERA.

- ❖ Harrapaketa oinarrizko tipoa: 234 art.
- ❖ Ebasketa propioa, tipo kualifikatuak –235 art. – eta *furtum possessionis* –236 art. –

2.- EBASKETA PROPIOA (234 art.).

A. DEFINIZIOA

- ❖ Tipo objektiboa eta tipo subjektiboa: elementuak
- ❖ Tipo mota: harrapaketa eta aberaste-delitua
- ❖ Zigorren balorazioa: kritika.

B. ONDASUN JURIDIKO BABESTUA

- ❖ Eztabaida

- ❖ Dot. gehiengoa (G. RUS): JABETZA –234– (EDUKITZEA –236–)

C. JARDUERA TIPIKOA ETA BESTE DELITUEKIKO EZBERDINTASUNA

- ❖ Hartzea → esanahia
- ❖ Subjektu aktiboa
- ❖ Subjektu pasiboa
- ❖ Emaizta (burutzea)

- ❖ Lapurretatik ezberdintzea: indarkeria
- ❖ Iruzurretik ezberdintzea: engainua
- ❖ Bidegabeko jabetzetik ezberdintzea: hasieratik zilegi badu
- ❖ Kalteetatik ezberdintzea: irabaziak lortzeko asmorik ez

D. OBJEKU MATERIALA

- ❖ Gauza:
 - erkide den elementua
 - hartzekoa, ondare-eskubidearen barnekoa, balioduna
- ❖ Balio ekonomikoa
 - 50.000=300, 50 € baino gehiago (bestela 623.1)
 - Balioa ez da kaltea
 - Baliorik ez badu: derrigortzea, kalte-delitua
 - BALIO-TITULUAK
 - Gauza *extra commercium*
- ❖ Higigarria
 - kontzeptu zibilak ez du balio
 - animaliak
- ❖ Beste batena
 - jabea ezin da subjektu aktiboa izan
 - gauza ezin da okupatzekoa izan
 - jabea egon behar
 - jabekidetzatza

E. IRABAZIAK LORTZEKO ASMOA

- ❖ Aberaste-delitua
- ❖ Probetxua norentzat?
- ❖ Probetxua gauzatu behar al da?
- ❖ Asmo bakarra behar da?
- ❖ Presuntzioa eta jurisprudentzia
- ❖ Aberasteko ETA jabetzeko asmoa
- ❖ Kobratzeko asmoa edo eskubidea egikaritzekoa

F. ADOSTASUNIK EZ

- ❖ Adostasunak tipoa baztertzen du (gaitasuna?)
- ❖ Espresuki ala isilbidez
- ❖ Ezaguna ala ez
- ❖ Itxuraz zilegia (akatsik balego?)

G. BIDEZKOTZE-KAUSAK

- ❖ Ebasketa famelikoa edo beharrezkoa

H. BURUTZEA/SAIAKUNTZA

- ❖ Xedatzeko gaitasuna (ez da behar ez *CONTRACTATIO* ez *ILLATIO*)
- ❖ Saiakuntza-kasuak

3.- TIPO KUALIFIKATUAK.

- ❖ 235 artikulua kasuak eta eremu penala
- ❖ Kualifikazio berberak gauzetan indarra erabiliz egindako lapurretan (241-1)

A. BALIO ARTISTIKO, HISTORIKOA, KULTURALA, ZIENTIFIKOA, ETABAR.

- ❖ Funts supraindividuala
- ❖ Lege administratiboen menpe? Dotrina eta jurisprudentzia

B. OINARRIZKO GAUZAK EDO ZERBITZU PUBLIKOKOAK

- ❖ Funts supraindividuala
- ❖ Oinarrizko gauzak: ñabardurak
- ❖ Zerbitzu publikoko gauzak: ñabardurak

C. ASTUNTASUN BEREZIKOA EDO KALTE ASTUNA

- ❖ Kritika: zehaztugabeegia
- ❖ Astuntasun berezikoa: balioespen objektiboa eta jurisprudentzia
- ❖ Kaltea

D. EGOERA EKONOMIKO LARRIA ETA ABUSUA

- ❖ Larritasunaren neurria
- ❖ Inguruabar pertsonalen abusua

4.- FURTUM POSSESIONIS.

- ❖ 236: subjektu aktiboa, pasiboa eta ondasun juridikoa
- ❖ Kaltea sortu beharra
- ❖ 50.000 (bestela 623.2)
- ❖ Kualifikazioak ez dira aplikagarri

II.- LAPURRETA

1.- LAPURRETA MOTAK: SARRERA.

- ❖ Bi mota: gauzetan indarrez; indarkeriaz edo larderiez (beldurrarazpenez)
- ❖ Benetako lapurreta \leftrightarrow ebasketa + kalteak = tipo kualifikatua
- ❖ Kritika zigorrari

2.- GAUZEN GAINEKO INDARREZ EGINDAKO LAPURRETA.

- ❖ Ebasketa jarduera tipikoaren elementuak eta ondasun juridiko berbera
- ❖ Legezko arauketa: egitura
- ❖ Indarraren funtsa eta ñabardura: zertarako? sartzeko

A. ESKALATZEA (238.1)

- ❖ Hitzez hitzeko interpretazioak ez du balio
- ❖ Bi irizpide batera: bai bidegabe sartzea ETA bai babesu urratzea
- ❖ Jurisprudenziaren interpretazioa
- ❖ Ateratzeko eskalatzea indarra da?

B. KANPOKO HAUSKETA (238.2)

- ❖ Definizio orokorra
- ❖ Indarren bat beharrezkoa: ñabardurak
- ❖ Zein elementutan da aplikagarria? Eraikinak, eta abar
- ❖ Ateratzeko?
- ❖ Lege-pilaketak: kalte-delituak; etxebizitzaren bortxaketa

C. BARRUKO HAUSKETA (238.3)

- ❖ Barruko eta kanpokoaren ezberdintasun abstraktua
- ❖ NON? Delituaren tokian eta beste leku batean \rightarrow saiakuntza

D. GILTZA FALTSUAK ERABILTZEA (238.4/239)

- ❖ Kontzeptu arautzailea
- ❖ Gakoak sakatzea \rightarrow 238.3
- ❖ Zein kasutan da aplikagarria? atek, leihoak, altzariak, objektu itxiak...
- ❖ Kasu berezia: diru-txartela erabiltzea indarra al da?
 - \triangleright Jurisprudenzia eta dotrinaren zati bat: lapurreta
 - \triangleright Dotrinaren beste zatia: ebasketa (G.RUS)
- ❖ Gakordeak eta antzekoak \rightarrow jurisprudenziari kritika
- ❖ Ateratzeko?

E. ALARMA- eta ZAINZA- SISTEMA BEREZIAK DEUSEZTATZEA

- ❖ Deuseztatzea $\leftarrow \rightarrow$ saihestea
- ❖ Ateratzeko?
- ❖ Automobilaren kasu berezia

F. TIPO KUALIFIKATUAK

- ❖ Bakarrik lapurretan, gauzen gaineko indarrezkoan (ez 242)
- ❖ Ebasketarenak (235)
- ❖ Baita ere: bizilagunak dauden ETXEBIZITZAN eta ERAIKIN/LOKALETAN:
 - \triangleright funtsa: pertsonentzako arriskua eta intimitatea
 - \triangleright etxebizitzaren kontzeptua
 - \triangleright eraikin/lokalak: zabalik egon behar
 - \triangleright gelak: adibideak

3.- INDARKERIAZKO EDO LARDERIAZKO LAPURRETA.

- ❖ Delitu “pluriofensiboa”: delitu konplexua
- ❖ Ebasketaren elementuak ere aplikagarri: bereziki
 - ondorio juridikoa
 - adostasunik ez
- ❖ Larderia (beldurrarazpena) eta –gehienetan– indarkeria gauza hartzeko BIDEA izan behar
- ❖ Indarkeria/ larderia EGIKARITZA-FASEAN gertatu behar

A. INDARKERIA

- ❖ Pertsonen aurka/ pertsonengan izan behar:
 - ez gauzetan gertatuz gero; ez narkotikoak...
 - bai subjektu pasiboaren bai beste baten aurkakoa
- ❖ EZTABAIDATUA: indarkeria maila, tipoa osa dadin→ proposamena:
 - tratu txarren mailakoa bada: tipo pribilegiatua 242.3 (GUTXIENKO MUGA→ 617.2; ez, ordea, 620.2)
 - lesio faltaren mailakoa (617.1): 242.1
- ❖ tira eginda gauza hartzea: lapurreta ala ebasketa?

B. LARDERIA

- ❖ Ez da MEHATXUA→ jasotzailea beldurtuta egon behar
 - bestela delitu-pilaketa (G. RUS; jurisprudenzia)
 - berehala gauza ematea (M. CON-DE)
 - orainaldiko kaltez mehatxatzea
 - ONDORIOA
- ❖ Beldurrarazpenaren maila:
 - gutxienez 620.2 faltarena
 - irizpide subsidiarioa: 242.3ko indarkeriaz mehatxatzea
- ❖ beldurraren egokitasuna: kasuz kasu
- ❖ beldurrarazpena indarkeriarekin batera etor daiteke→ lege-pilaketa
- ❖ 242.2 tipo pribilegiatuaren irizpideak:
 - beldurraren maila, erabakigarria (620-2)
 - bigarren mailan: zenbat hartu den eta abar

C. SAIAKUNTZA/BURUTZEA

- ❖ Xedatzeko gaitasuna = burutzea
- ❖ Delituaren eta indarkeriaren edo larderiaren burutzea ezberdinu behar
- ❖ Delitu jarraiturik ez da posible

D. EGILETZA /PARTAIDETZA

- ❖ Jurisprudentziaren jarrera gogorra: aurreko akordioaren teoria
 - zelatan egoten denaren kalifikazioa
 - sopikuntzaren adibideak
- ❖ Dotrina: hobe bakoitzaren ekarpen materiala balioestea

E. DELITU-PILAKETAK

- ❖ Hilaketa edo lesioekin→ delitu-pilaketa (242.1 *in fine*)

F. TIPO KUALIFIKATUAK: 242.1 ARMAK edo BALIABIDE ARRISKUTSUAK ERABILTZEA

- ❖ Erabiltzea lapurreta burutu BAINO LEHEN gertatu behar (jazartzean?)
- ❖ Erabili behar:
 - erakutsiz gero?
 - eraman bakarrik eginez gero?
- ❖ Kualifikazioaren bi azpi-kasu: armak erabili EDO erasotzea (arma barik ere)
- ❖ FUNTSA: pertsonentzako arriskua
 - lesioak/hilaketa gertatuz gero: kualifikaziorik ez (delitu-pilaketa)
 - askotan larderialan xurgaturik
 - salbuespenak

- ❖ Arma edo beste baliabide arriskutsua BENETAKOA izan behar
- ❖ Beste baliabide arriskutsua → jurisprudentziak interpretazio zabalegia?
- ❖ Armak aldean eraman behar
- ❖ Armak zilegitasunik gabe edukitzearekiko harremana?
 - Auzitegi Gorena orain:
 - Delitu-pilaketa, edukitzea lapurretaren gainerikoa bada
 - Kualifikazioa, lapurretarako besterik ez bada
 - Lehengo jurisprudentzia: beti delitu-pilaketa

12.- IKASGAIA. ONDAREAREN AURKAKO DELITUAK (II)

I.- Estortzio delitua.

1. Kontzeptua.
 2. Elementu tipikoak.
 3. Zigorra.
 4. Delitu-pilaketak
-
1. Sarrera.
 2. Ibilgailuak erabiltzeko ebasketa.
 - A. Jarduera tipikoa.
 - B. Objektu materiala.
 - C. Subjektu aktiboa, ondasun juridikoa eta adostasuna.
 - D. Elementu subjektiboa eta doloa.
 - E. Ibilgailua itzultzea
 - F. Burutzea/partaidetza.
 - G. Zigorra.
 - H. Astuntzea.
 3. Gauzen gaineko indarrez egindakoa.
 4. Indarkeriaz edo larderiez egindakoa.
-
1. Sarrera.
 2. Indarkeriazko usurpazioa zein okupazioa.
 3. Okupazio baketsua.
 4. Mugak zein mugarteak aldatzea.
 5. Uren ibilbidea aldatzea

I. ESTORTSIOA.

1.- KONTZEPTUA.

- ❖ Berrikuntzak: izena eta kokapen sistematiko autonomoa.
- ❖ Nahasketa: ASKATASUNA eta ONDAREAREN aurkakoa

2.- ELEMENTU TIPIKOAK.

- ❖ Irabaziak lortzeko asmoz
- ❖ Indarkeriaz edo larderiez (gauzen gaineko indarrez ez)
- ❖ JARDUERA TIPIKOA:
 - negozio/egintza egitera/ez egitera BEHARTZEA:
 - ondasun higigarriak, higiezinak, eskubideak
 - adibiderik klasikoena
 - negozio juridikoaren itxura → SAIKUNTZA
 - subjektu pasiboak egiten du = maulazko delitua
 - ondarearen aurka
 - emaitza moztuta duen delitua → BURUTZEA
 - maula egiteko asmoa

3. ZIGORRA.

- ❖ Lapurretan, indarkeriaz/larderiez egindakoan bezala

4. DELITU-PILAKETAK.

- ❖ 243 *in fine*: indarkeria handia bada, lesioak, eta abar
- ❖ Delitua egin ondoren (*Ex post*: delituaren azkentze-fasean) beste delituak: adib.: faltsutzeak

II. IBILGAILUA ERABILTZEKO EBASKETA ETA LAPURRETA.

1.- SARRERA.

- ❖ 244 artikulua erabiltzeko erabilgarritasunaren sailkapena
- ❖ Erabiltzeko moduak, salbuespenez zigorgarriak
- ❖ Zigor arinagoa, bakarrik, 244. 1 eta 2 erroaldetan
- ❖ Erabiltzeko iruzurra, bidegabeko jabetza... atipikoak

2.- IBILGAILUAK ERABILTZEKO EBASKETA.

A. JARDUERA TIPIKOA

- ❖ 244.1: gauzen gaineko indarra ez; ez indarkeria /larteria.; EPEAN
- ❖ Ebasketatik datorren erabiltzea bakarrik da zigorgarri
- ❖ erabiltzea = zirkulazioa (gidatu, motorrari esker ibili)

B. OBJEKTO MATERIALA

- ❖ ibilgailu motorduna → zentzu zabalean ulertu behar
- ❖ Zirkulazioa: soberan
- ❖ Ibilgailuaren balioa – ez onura – 50.000: bestela falta (623-3)

C. SUBJEKTU AKTIBOA, ONDASUN JURIDIKOA ETA ADOSTASUNA

- ❖ Subjektu aktiboa: edonor, jabea izan ezik
- ❖ Adostasuna, bai jabearena, bai besteena? EZTABAIDA
- ❖ Ondasun juridikoa: erabiltzeko eskubidea, edonorena
- ❖ Beste baten ibilgailua, erabiltzeko eskubidetik ulertu behar

D. ELEMENTU SUBJEKTIBOA ETA DOLOA

- ❖ jabetzeko asmorik gabe: bestela, ebasketa propioa
- ❖ Dotrinaren gehiengoa: *animus utendi* = doloa = jabetzeko asmorik ez
- ❖ G. RUSen ustez bi hauek ezberdindu behar:
 - jabetzeko asmoa (***doloa***)
 - eta *animus utendi* (***elementu subjektiboa- irabaziak lortzekoa***)

E. IBILGAILUA ITZULTZEA

- ❖ Epean –48 ordu–: bestela, 244-3 (ebasketa propioa)
- ❖ Itzultzeko moduak: ZUZENEAN ALA ZEHARKA
 - Zuzenean: zuzeneko informazioa, adibideak
 - Zeharka: bihurtzeko asmoa adierazi behar egitatez, adibideak
 - KASU BEREZIA: ABANDONATZEA
 - Dot. gehiengoa eta jurisprudentzia: ez da itzultzea
 - Ondorioak eta kritika
 - Alternatiba: (G.RUS) 21-6/21-5 edo itzultzeetan sartu

F. BURUTZEA/PARTAIDETZA

- ❖ burutzea = motorra erabiltzea (Dot.), martxan jartzea (jurisprudentzia)
- ❖ auresuposamendua: ostu izana (jartzea...)
- ❖ egilekidetza bada automobila erabiltzea baino gehiago

G. ZIGORRA

- ❖ alternatiboa eta muga jakin batekin
- ❖ gidabaimena ez da kentzen

H. ASTUNTZEA

- ❖ itzuliko balitz → 21-6/21-5
- ❖ 235 ez da aplikagarri

3.- GAUZEN GAINEN INDIRREZ EGINDAKOA.

- ❖ Bi interpretazio posible: hertsia eta zabalagoa
- ❖ Epearen barruan
- ❖ Lapurretaren tipo kualifikatuak ez dira aplikagarri
- ❖ 50.000 baino gutxiagokoa balitz → falta: 623-2

4.- INDARKERIAZ EDO LARDERIAZ EGINDAKOA.

- ❖ Itzultzeak edo abandonatzeak ez du eragin berezirik
- ❖ Alderdi nagusia da indarkeria/larderia: asmoak ez du garrantzirik
- ❖ Tipo kualifikatua eta pribilegiatua bai aplikagarri direla

III. USURPAZIOA.

1.- SARRERA.

- ❖ V. Kapituluaren egitura: 4 figura ezberdin (245,246 eta 247)
- ❖ Erkide den ezaugarria → beste ondare-delituetatik ezberdintzea.
- ❖ Zigor leuna → zergatia

2.- INDARKERIAZKO OKUPAZIOA eta USURPAZIOA.

- ❖ Jarduera tipikoa: irauteko asmoz, jabe bailitzan okupatzea/usurpatzea
- ❖ Indarkeria /larderia: lapurretan bezala BAINA gerta daiteke hasieran, etengabe edo bitartean
- ❖ Ondasun higiezinaren edo eskubide errealeko kontzeptua: zuzenbide zibilekoa
- ❖ Irabaziak lortzeko asmoa → burutzea
- ❖ Derrigortzearekiko harremana: EZTABAIDATUA
- ❖ Delitu- eta lege-pilaketak

3.- OKUPAZIO BAKETSUA.

- ❖ Lehenengo aldiz tipikoa → elementu tipikoak
- ❖ Gauzen gaineko indarrez: 245.2; indarkeriarik /larderiarik ez → 245.1
- ❖ Objektu materiala:
 - ondasun higiezin
 - bizilekua (morada) ez dena
 - beste batena
- ❖ Burutzea: okupatzean (delitu iraunkorra)

4.- MUGARTEAK eta MUGAK ALDATZEA.

- ❖ Definizioa: eskubide errealeko usurpazioa baina indarkeria/ larderiarik gabe
- ❖ Jarduera tipikoa: seinalea aldatzea, edozein modutara
- ❖ Irabaziak lortzeko asmoz: burutzea
- ❖ 50.000 baino gutxiagoko onuraz, falta: 624.

5.- UREN IBILBIDEA ALDATZEA.

- ❖ Jarduera tipikoaren moduak
- ❖ 50.000 baino gutxiagokoa bada FALTARIK EZ.

13. IKASGAIA. ONDAREAREN AURKAKO DELITUAK (III)

I.- Iruzur delitua.

1. Hasierako hausnarketa.
2. Kontzeptua.
3. Faltsutzetik ezberdintzea.
4. Ondasun juridiko babestua.
5. Elementu tipikoak.
 - A. Engainua eta errakuntza
 - B. Subjektu pasiboa.
 - C. Objektu materiala.
 - D. Xedatze-ekintza.
 - E. Kaltea.
 - F. Irabaziak lortzeko asmoa eta doloa.
 - G. Burutzea/ burutu gabeko moduak.
 - H. Zigorra (tipo kualifikatuak eta bereziak).

II.- Bidegabeko jabetzea.

1. Kontzeptua.
2. Beste delituetatik ezberdintzea.
3. Ondasun juridiko babestua.
4. Delituaren elementu tipikoak.

III.- Elektrizitatean eragindako maulak eta antzekoak.

1. 255 artikulua.
2. 256 artikulua.

- ❖ Maulazko del.: sailkapena eta harrapaketa-delituetatik ezberdintzea.

I. IRUZURRA

1.- *HASIERAKO HAUSNARKETA.*

- ❖ Z. penalaren eta Z. zibilaren artean: eremu tipiko zabalagorantz

2.- *KONTZEPTUA.*

- ❖ 248.1 art.aren elementuak → Engainua da muina

3.- *FALTSUTZETIK EZBERDINTZEA*

- ❖ Bietan egia ez dena egiaz janzten da
- ❖ Ezberdintasuna helburuan dugu: froga-bideak sortzeko ala irabaziak lortzeko
- ❖ Faltsutzea bidea bada maula egiteko: PILAKETAK

4.- *ONDASUN JURIDIKO BABESTUA.*

- ❖ Eztabaidatua → Gehienek: ONDAREA; Gutxienean: jabetza
- ❖ ONDAREA, baina *universitas iuris* ala osagai bakoitzaren ikuspuntutik? → Kalte tipikoaren kontzeptua
- ❖ Fede ona EZ da ondasun juridiko babestua.

5.- *ELEMENTU TIPIKOAK.*

A. ENGAINUA ETA ERRAKUNTZA

- ❖ Definizioa engainuaren eta errakuntzaren arteko lotura
- ❖ Engainuaren jasaila pertsona izan behar
- ❖ Engainu nahikoa → egokia (egozpen objektiboaren irizpideak)
- ❖ Engainatzeko moduak: kasu-multzo garrantzitsu batzuk
 - juzku baloratzailak
 - ez-egitearen bitartez?
 - ez-egitea eta jarduera esanguratsua

- ❖ Erantzukizun penalaren eta erantzukizun zibilaren arteko ezberdintasuna: engainuaren unea

B. SUBJEKTU PASIBOA.

- ❖ Edonor → Eztabaida: ezgaiak? (iruzurra ala ebasketa)
- ❖ Subjektu pasiboaren laguntza-jarduera
- ❖ Egon behar (identifikatuta ez badago ere; multzoa ere)

C. OBJEKTU MATERIALA

- ❖ Edozein: ondasun higigarriak, higiezinak edo eskubideak
- ❖ Salbuespenak: jabetza intelektuala, industria-jabetza eta jariakinak (elektrizitatea, eta abar).

D. XEDATZE-EKINTZA

- ❖ Engainuaren (edo errakuntzaren) eraginez gertatu behar (lotura)
- ❖ Definizioa: gauza/ zerbitzua → gaitasun juridikoa?
- ❖ Engainatua eta xedatzailea pertsona BERA (ez kaltetua)

E. KALTEA

- ❖ Definizioa (ikuspuntu indibiduala)
- ❖ BENETAKOA:
 - delitua/ falta
 - saiakuntzan: gertatzeko egokitasuna
 - balioa: delituaren unean salmenta-balioa...
 - kontraprestazioak balio bera badu: ez
 - polizoien kasua
 - objektu zilegia ez dena ere izan daiteke
 - igurikapen hutsa: ez

F. IRABAZIAK LORTZEKO ASMOA ETA DOLOA

- ❖ Irabaziak lortzekoa: ebasketan bezala
- ❖ Doloaren edukia (engainuaren kontzientzia eta errakuntza)
- ❖ Inoizkako dolorik ez
- ❖ Engainuaren jasaile den pertsonari buruzko errakuntzak ez du ondoriozik

G. BURUTZEA/ BURUTUGABEKO MODUAK

- ❖ Burutzea = xedatzeko gaitasuna
- ❖ Gauza itzultzeak ez du tipikotasuna desagerraratzen
- ❖ *In fraganti* edo pertsekuzio-kasuak: saiakuntza

H. ZIGORRA (TIPO KUALIFIKATUAK ETA BEREZIAK)

- ❖ Oinarrizko tipoa: 248.1/249 → zigorraren irizpideak
- ❖ Falta (50.000): 623.4
- ❖ Tipo kualifikatuak: 250
- ❖ Tipo bereziak: 251 eta iruzur informatikoa –248.2–

II. BIDEGABEKO JABETZEA

1.- KONTZEPTUA.

- ❖ Bidegabeko jabetze propioa (252) eta besteak (253, 254)
- ❖ Zigorra: iruzurrarena; baita kualifikazioak ere
- ❖ Gaitzespenaren zentzua: obligazio juridikoa urratzea

2.- BESTE DELITUEKIKO EZBERDINTASUNA.

- ❖ EBASKETA:
 - Gauza hartu bezain laster edukitza ez da zilegia
 - EZTABAIDATUA: edukitzaren zerbitzariak
- ❖ IRUZURRA

- bieran engainua egon daiteke
- baina bidegabeko jabetzean ez da gauza emateko arrazoia

3.- **ONDASUN JURIDIKO BABESTUA.**

- ❖ Jabetza
- ❖ Arazoak: *cosas fungibles* eta lege bereziak → zorreatatik preso
- ❖ Jurisprudentzia: leialtasunik gabeko administratze delitua

4.- **DELITUAREN ELEMENTU TIPIKOAK.**

- ❖ OBJEKU MATERIALA: gauza higigarriak, beste batenak
- ❖ SUBJEKTU PASIBOA: jabea: ñabardurak
- ❖ 50.000
- ❖ GAUZA JASO IZANA: ezin da ez-egitez, titulu aldaketaz, atxikitzeaz...
- ❖ EMATEKO/ BUELATZEKO OBLIGAZIOA SORTZEN DUTEN TITULUAK:
 - edukitza eskualdatzea
 - adibideak
 - konfiantza-abusua ez da beharrezkoa
- ❖ ADITZ TIPIKOAK: jabetu = desbideratu; jaso dela ukatzea
- ❖ KALTEA:
 - eztabaidatua: jarduera soilekoa ala emaitza-delitua?
 - zorrak kitatzea/ konpentsatzea
- ❖ ELEMENTU SUBJEKTIBOA:
 - jabetzeko asmoa: *animus rem sibi habiendi*
 - erabiltzeko asmoa: atipikoa. Muga-kasua.
 - jabetzeko asmoa eta irabaziak lortzeko
- ❖ KUALIFIKAZIOAK: beharrezko gordailua; iruzurrarenak.
- ❖ TIPO BEREZIAK: 253, 254, lege bereziak

III. **ELEKTRIZITATEAN ERAGINDAKO MAULAK ETA ANTZEKOAK**

- ❖ Berezitasuna: objektu materiala → energia
- ❖ Iraganeko eztabaida: ebasketa/ lapurreta?
- ❖ Egungo arauketa: tipo berezia (1944 tik aurrera)
- ❖ Bi mota: 255 eta 256

1. **255 ARTIKULUA**

- ❖ Objektu materiala: edozein energia edo jariakin (kodean adib.)
- ❖ Hornitutako energia, kontagailuz...:
 - usurpaziorako ezberdintasuna (ura) usurpaziotik ezberdintzea (ura)
 - ebasketa/ lapurretatik ezberdintzea
- ❖ Maula egiteko modua: erabiltzen
- ❖ Maula egiteko bideak
- ❖ Falta: 623.4

2. **256 ARTIKULUA**

- ❖ Falta: 623.4

14. IKASGAIA. INGURUMENAREN AURKAKO DELITUAK

- I.- Sarrera.
- II.- Ingurumena babesteko lege-arauketa: historia.
- III.- 1995eko Zigor kodearen lege-arauketa: hausnarketa sistematikoak.
- IV.- 325-331 (338-340) artikuluetarako hurbilketa orokorra.
- V.- Oinarrizko tipoaren azterketa (325 art.).
 - 1. Elementu tipikoen egitura konplexua.
 - 2. Subjektu aktiboa.
 - 3. Ekintzaren unitatea.
 - 4. Lege/xedapen orokorren urratzea.
 - A. <<Aldeko txostena>>.
 - B. <<Isilpean gordetzea>>.
 - C. <<Baimentzea>>.
- 7. Izadiko sistemen kaltea-hondamendia (326e art.).

I.- SARRERA

- ❖ Esku-hartzeko eskakizuna: penala?
- ❖ Z.Penaletiko arazo bereziak:
 - z. administratiboa nagusi
 - arrisku-delituak
 - froga-arazoak (doloa, kausalitatea...)
 - enpresa-egituren testuingurua
- ❖ Espainiako Konstituzioaren 45 artikulua
- ❖ Babes penala emateko ereduak:
 - klausula penalak z. administratiboan
 - lege penal bereziak
 - Zigor Kodea

II.- INGURUMENA BABESTEKO LEGE-ARAUKETA: HISTORIA

- ❖ Aurrekaria aztertze zentzu praktikoa (jurisprudentzia)
- ❖ 1983ko LO: 347bis artikulua
 - oso kritikatu dotrinan
 - gutxitan aplikatua
 - EZAUGARRIAK:
 - OINARRIZKO TIPOA:
 - 1)Elementu faktikoa:
 - ◆ jarduera (igorpene, isurketa; egin, eragin)
 - ◆ atmosferan, lurrean eta uretan
 - ◆ delitu arrunta
 - 2) Lege-araudien aurka
 - 3) Arrisku tipikoa: ingurumena/ pertsonak
 - 4) Dolo/ zuzurkiagabekeriak
 - TIPO KUALIFIKATUAK:
 - industria modu klandestinoan aritzea
 - jarduera zuzentzeko/eteteke administrazio-agindua desobeditzea
 - ingurumen-alderdien gaineko informazio faltsua ematea
 - administrazioaren jarduera ikuskatzailea oztopatzea
 - hondamendi/lehengoraezinezko kaltea hondamendia /lehengoraezinezko kaltea gertatzeko arriskua
- ❖ KRITIKA:
 - babesaren zentzu nahasia: herri-osasuna

- terminologia zehaztugabea: adib., egin eta eragin
- pertsonen arrisku zehatza = ingurumen-arrisku abstraktua : **ARRISKU ZEHATZEKO DELITUA!!!!**
- Hainbat alderdi arautu gabe: adib. funtzionarioen jarduerak

III.- 1995eko ZIGOR KODEAREN LEGE-ARAUKETA: HAUSNARKETA SISTEMATIKOAK

- ❖ Ekonomiaren eta segurtasun kolektiboaren artean: ondo
- ❖ XVI. Titulua: lurralde-antolamendua; historia-ondarea eta ingurumena
- ❖ Kritika:
 - Historia-ondarearekin batera?
 - Zergatik ez?
 - sute-delituak (bereziki baso-suteak)
 - energia nuklearra eta erradiazio ionizatazaila
 - beste arrisku-delituak
 - 365 art.: ura /elikagaiak pozoitu /andatu
 - (610 art.: gerratean ingurumenaren aurka)
 - XVI. Titulua: III. Kapitulumua eta IV. Kapitulumua izendatzeko terminologia desegokia

IV.- 325-331 (338-340) ARTIKULUETARAKO HURBILKETA OROKORRA

- 1) Kutsadura-delitua (delitu ekologikoa):
 - 325: oinarrizko tipoa
 - 326: tipo kualifikatuak
 - (327: enpresarentzako neurriak -129-)
- 2) Bilgune edo zabortegeak ezartzea (328): prestamen-ekintza autonomoa
- 3) Naturaguneari kalte larria egitea (330): 338 artikuluekiko harremana
- 4) Funtzionarioen prebarkazio berezia (329)
- 5) Zuhurtziagabekeria zigorgarria (331)

Guztietarako xedapenak -338-340-:

- astungarri berezia: naturagunea (338)
- aringarri berezia: kalte konpontzea (340)
- kautela-neurriak (339)

V.- OINARRIZKO TIPOAREN AZTERKETA (325 art.)

1. ELEMENTU TIPIKOEN EGITURA KONPLEXUA

1) ELEMENTU FAKTIKOA egin, eragin zeharka edo zuzenean ZER-NON

- ❖ ZER
 - igorpenak, isurketak
 - erradiazioak, lurreztatzeak, zaratak, dardarak, injekzioak, bilguneak
 - erauzketak, indusketak (ustiapen irrazionala)
 - urak hartzea
- ❖ NON
 - eguratsean
 - lurzoruan, lurpean
 - uretan (lurreko-itsasoko-lurpekoetakoak) (lurrekoak, itsasokok, lurpekokoak)
- KAUSALITATE-HARREMANA---EMAITZA!!!

2) ELEMENTU NORMATIBOA (1): legea, xedapena urratu behar

3) ELEMENTU NORMATIBOA (2): izadiko sistema, pertsonen osasuna arriskuan : ARRISKU-DELITUA

2. SUBJEKTU AKTIBOA

- ❖ Delitu arrunta: beraz 31 artikulua (benetako delitu berezia) ez da aplikagarri
- ❖ Egiletzaren irizpidea: nork menperatzen du jarduera (eskumena)
- ❖ Praktikan enpresaburua:

- bitarteko egilea (agindua menpekoari)
- froga errazagoa: ez-egitearengatiko egilea (11 art.) : berme-egoeran (eskumena)
- ❖ Esku-ordetzearen arazoa:
 - enpresa barnean:
 - araua: eskuordetza duena (adib. zuzendari bat)
 - salbu eta eskuordeztea egin duenak kontuzko araua urratzen ez badu (adibideak)
 - enpresen artean:
 - praktikan ugari: adib. hondakinen kudeaketa beste batek
 - arau berberak
 - administrazio publikoaren erantzukizuna? (gero -329-)

3. EKINTZAREN UNITATEA

- ❖ 325 art.ak plurala erabiltzen du (igorpenak). Nahikoa litzateke igorpen bakarra?
- ❖ Bat baino askoz gehiago badira denbora luzean zehar?
 - Jarraikotasunaren funts bikoitza
 - Jurisprudentiaren jarrera:
 - AG: ez (isilbidez)
 - Entzutegiek: baietz/ezetz
 - Fiskaltzak: baietz
- ❖ Edonola ezin da administrazioen neurketaren menpe egon
- ❖ Burutzeko unea:
 - epaitutako gauza
 - preskripzioa
 - partaidetza
 - egoera-delitua ala delitu iraunkorra?

4. LEGE/ XEDAPEN OROKORRAK URRATZEA

- ❖ Konstituzio Auzitegiaren epaia, 127/1990-7-5ekoa: ezinbesteko osagarrien teoria
 - igorpena espresuki eta bidezkoa
 - lege penalak zigor-muina ezarri behar
- ❖ Zuriz eraturako legea: bi eredu
 - Penalak ez diren arauak erabakigarri dira (*arau-erantsitasuna*)
 - Ekintza (administratiboa) erabakigarria da (*ekintza-erantsitasuna*)
- ❖ 325: arau-erantsitasuna denez, ekintza administratibo ez-legezkoak ez du tipoa baztertzen: ERRAKUNTZA (TIPOZKOA, GAINDIEZINA)
- ❖ Igorritako lege-xedapen administratiboa penala bihurtzen da:
 - atzera eragin eza, murriztailea bada
 - hierarkia printzipioarekin nahastu ezin
- ❖ Legea, izaera orokorreko xedapena:
 - legea, dekretua, ordena, arautzailea den edozein
 - sektorekoak ere (adib. uraren gaineko xedapenak...)
 - autonomia-erkidegoetakoak ere
 - Europako Batasunekoak ere: araudia bai eta direktiba? Transposizioa egina bada.
 - udal araua? EZ (eskumenik ez dute ingurumenean)
- ❖ Ekintza administratiboa ez, baina kateatutako igorpenen arazoa
- ❖ Estatua, autonomia-erkidegoa:
 - gutxienekoaren behetik: EZ
 - gaineratik: BAI (babesaren estandarra hobetu)
 - arazoa: jarduera erkidego batean, emaitza bestean, estandar ezberdinekin :jarduera erabakigarria
 - konstituziokontarakotasuna? Konstituzio Auzitegiaren Epaia, 120/1998-06-15ekoa : azalpena, eztabaida
 - Baimena, lizentzia
- ❖ Baimena-lizentzia Baimena/ lizentzia deus eza-deusgarria? deuseza, deuseztagarria? Delitua
- ❖ Errakuntza ala bidezkotze-kausa?
 - eskubide baten egikaritzea bidezkorik ez (20.7 ZK)
 - errakuntza: elementu normatibo bati buruzkoa
- ❖ BIDE PENALA, BIDE ADMINISTRATIBOA:

- eta bidegabe administratiboa preskribitu bada baina ez delitua? Bide penalak jarraitzen du
- zehapen administratiboa egon bada? subjektu/ egitate/ funts berbera ez bada zigor penala gehitu ahal da (proportzionaltasuna zigorrean)
 - bidegabe administratiboa pertsona juridikoak; delitua pertsona fisikoak: subjektu ezberdinak : judizio-aurrekotasuna (PKL 3,4 art. eta 129 ZK)
- bide penalaren lehentasuna:
 - administrazioak eten egin behar
 - kondenaren, absoluzioaren ondorioak

5. FUNTZIONARIOEN PREBARIKAZIOA

- ❖ 329 art.aren funtzioa: ekintzen kontrola (ez lege-xedapenen kontrola)
- ❖ Arazoa: 325 art.aren aurrean arintze-efektua askotan
 - berme-egoeran ez-egitean 325ean ezinbesteko laguntzailea (eragin)
 - irtenbidea: 325/ 404/ 77 (delitu-pilaketa idealak lehentasuna)
- ❖ 329 art.aren alderdi positiboa:
 - delitu ekologikoa (325 art.) burutu aurretiko zigorra
 - 329 art.ko jardueren saiakuntza zigorgarri
 - 329 art.ko jardueren partaidetza zigorgarri
- ❖ Administrazio Publikoaren tolerantzia eta ekonomia: 329 irtenbide malgua?
- ❖ Subjektu aktiboa (benetako delitu berezia):
 - funtzionarioa : ZK 24 art
 - eta adituaren (norbanakoaren) txostena?
 - irizpidea: funtzio publikoa betetzen al du?
 - 31 artikulua joko praktikoa
- ❖ Hiru jarduera:
 - baimenaren aldeko txostena
 - urratzea isilpean gordetzea
 - zuzenean baimentzea
- ❖ Guztietarako irizpide artezkaria: prebrikazioa ETA arrisku penalaren ekarpena izan behar (ingurumena-arriskua)

A. ALDEKO TXOSTENA

- ❖ Aldeko txostena *ebazpena* ez denez ezin da 404 artikulua ezarri: beraz ondo 329 artikuluan debekaturik egotea
- ❖ Ez dago baimentzea benetan gertatu beharrik ezta 325 artikuluko delitua gertatzerik ere delitua burutzeko
 - 325 buruturik :325/ 404
 - 325 buruturik ez: norbanakoaren partaidetza zigorgarri (adib. inductorea) eta eroskeria (419 eta hurr.)
- ❖ Edozein txosten? Baimena emateko ezinbestekoa dena besterik ez
- ❖ Bakarrik industriaren edo jarduera kutsagarrien kasuan

B. ISILPEAN GORDETZE

- ❖ Ia beti 325/ 404/ 77(areago tipo kualifikatueta)

C. BAIMENTZEA

- ❖ Ebazpena argia: prebrikazioa ETA arriskua
- ❖ 325 burutuz gero: hobe 325/ 404/ 77
- ❖ 325 burutu ez bada:
 - 329 hobe oinarrizko tipoa
 - tipo kualifikatueta: hobe 325/ 326/ 16/ 404
- ❖ Kide anitzeko erabakia:
 - baietz bozkatuz gero erakundeak ezetz esan arren: 329 (burutzea = saiakuntza) —gehiegi—
 - funtzionarioak eta erakundeak baietz: hobe 325/ 404/ 77 (baimen indibiduala bezala)
 - zuriz edo ezetz baina jakinda baietz aterako dela: 329ean ezinbesteko laguntzailea (edo 325ena)
- ❖ BENETAKO TOLERANTZIA: ikuskaritza ez, baimena ez kendu, industria ez itxi...: 329? EZ!!!
- ❖ Berme-egoeran badago administrazioa (bere gain kontrola badu) 325 (ezinbesteko laguntzailea)
 - Bidezkatze-kausarik ez badago (ekonomia...)

- Arriskua gutxituz konpentsatu ezean (kutsadura kentzeko plana mailakakoa)

❖ **LABURPENA**

- Delitu ekologikoa burutu aurretik: 329
- 329an sartu ez edo sartzen den jarduera, delitua ekologikoa burutu bada: 325/ 404 (eragin, ezinbesteko laguntzailea)
 - txostenetan izan ezik: hor 404 ezin denez, 329

6. ARRISKU TIPIKOA

- ❖ Jurisprudentzia: lehen eta gaur : ARRISKU ZEHATZEKO DELITUA
 - teoriak: praktikan malguagoa
 - bestela, aplikaezin (halere, hau dela-eta ABSOLUZIO UGARI)
- ❖ Arrisku zehatza eta HIPOTETIKOA (ABSTRAKTUA)
 - presuntzioa: ez
 - kasu zehatzean arriskutsutasun ahalezkoa (arrisku-emaiza ez)
- ❖ Praktikan:
 - absolutiorako erabiltzen ez bada, ez da kontuan hartzen
 - ekosistema konplexuak kaltetzeko arriskua izan beharko (emaitzaren gainetik)
 - irizpideak:
 - probabilitate-maila
 - lesioaren hedadura (denboran eta geografian)
 - isurketen kasua (kontzentrazioa, ur-emia...)
 - kaltea neurtzeko erreferentziak: aurreko eta geroko egoera (ez ideala). Adib: erreka hila

7. HONDAMENDI-ARRISKUA

- ❖ 326 E): bi azpi-tipo kualifikatuak
 - lehengoraezinezko narriadura
 - hondamendia
- ❖ Jurisprudentziak:
 - Batzuetan:
 - berez ez bada konpontzen: lehengoraezinezkotzat
 - alegia: gizakion esku-hartze beharrezkoa balitz, tipo kualifikatua
 - Beste batzuetan: delitugilearen esku ez badago konpontzea, kualifikazioa
- ❖ Gehiegikeria.

15. IKASGAIA. DROGA-TRAFIKOAREN INGURUKO DELITUAK

I.- Sarrera.
II.- Ikuspegi politiko-kriminala.
III.- Oinarrizko tipoa (368 art.).
IV.- Kontrabandoa eta droga-trafikoak.
V.- Tipo kualifikatuak.

I.- SARRERA.

- ❖ Kokapen sistematikoa:
 - Segurtasun Kolektiboa (XVII. Titulua)
 - Herri-osasunaren aurkako delituak (III. Kapitulua):
 - **368-378 art.**
- ❖ Diru-zuritzea: 301 art. eta hurr

II.- IKUSPEGI POLITIKO-KRIMINALA

- ❖ Eztabaida zabala: zigortzea ala legezkatzea?
 - Zigorrari esker, negozio ekonomikoa?
 - Goi mailako trafikatuzaileak harrapatzerik bai ote?
 - Baztertutako gutxiengo(txiro)ak areago zigortu?
 - Babestea ala gizabanakoaren autonomia errespetatzea?
- ❖ *De lege lata*: oso zigortua
 - nazioarteko itunen eragina: zehaztugabeko delituak
 - egiletza = partaidetza
 - burutzea = burutugabeko jarduerak
 - zigorraren proportzionaltasunik eza
 - zuzenbide penal modernoaren adibide argia

III.- OINARRIZKO TIPOA (368 art.)

- ❖ Droga toxiko, sorgogarrri edo gai psikotropikoak
 - kontzeptu zehaztugabea (tabakoa? alkohola?)
 - kontzeptu mediku-farmakologiakoaren bila (kalte fisiko edota psikiko dakartenak)
 - ikuspegi praktikotik: nazioarteko itunen protokoloetako zerrendak
- ❖ Osasunari kalte larria egiten dioten gai/ ekoizkinak
 - ondorio praktikoa: zigorra 3-9 urte
 - berriro ere: zehaztugabea
 - adib.: heroína, kokaina, LSD, estasi (ez cannabis)
- ❖ aditz tipikoak:
 - landu, egin, trafikagai hartu edota
 - kontsumoa sustatu, faboratu, erraztu
 - eduki, aurreko helburuak lortzeko
 - berriro ere: zehaztugabezia
 - muturreko kasuak:
 - doan ematea edo kontsumorako gonbitea: bai tipikoak
 - ATIPIKOAK DIREN JARDUERA BATZUK (Azkenaldiko jurisprudentziaren ildotik)
 - norberarentzako kontsumoa
 - elkarrekin egindako kontsumoa
 - edukitzea, norberaren kontsumorako
 - oro har: hedatzeko arriskurik ez dakarten jarduerak
 - gaurko eztabaida: *cannabisa* helburu terapeutikoekin
- ❖ Arrisku abstraktuko (hipotetiko) delitua
 - halere, salbuespenez, saiakuntza onartzen da (jurisprudentzia)

IV.- KONTRABANDOA ETA DROGA-TRAFIKOA

- ❖ lehen: delitu-pilaketa ideala (AG)
- ❖ orain: lege-pilaketa
 - irentsitzat jotzen da (8.3 art.) -AG-
 - zigorrik astunena dakarrena (8.4 art. -Dot.-)

V. TIPO KUALIFIKATUAK

- ❖ Lehen graduko kualifikazioak: 369 art.
 - Kualifikazioarik ohikoena: atzemandako droga zenbatekoa: "**garrantzi handiko kopurua**" (**notoria importancia**) izatea
 - Acuerdo del pleno no jurisdiccional de la sala segunda del TS de 19 octubre 2001
 - 500 dosi
 - gai hutsaren gaineko neurketa (haxixa izan ezik)
 - ◆ adib. : heroína 300 gr; kokaina 750 gr.; marihuana (kosto, maria...) 10 kg.; haxix 2,5 kg.; haxix-en koipea 300 gr.; LSD 300 gr.; anfetamina 90 gr.; metanfetamina (speed) 30 gr.; estasi 240 gr.
- ❖ Bigarren graduko kualifikazioa: 370 art. (goi mailako trafikatzailer)

16. IKASGAIA . TRAFIKO-SEGURTASUNAREN AURKAKO DELITUAK

I.- Sarrera.
II.- Gidatzen egiten diren delituak.
III.- Gidatu barik egiten diren delituak.
IV.- Delitu batzuetarako xedapen erkideak.

I.- SARRERA

- ❖ Kokapen sistematikoa: XVII. Titulua —Segurtasun kolektiboaren aurkako del.—: IV. Kapituluak Herri-osasunaren aurkako del.en ondoren

II.- GIDATZEN EGITEN DIREN DELITUAK

- ❖ 379 art.: droga, alkohola eta antzekoen eraginpean gidatzea (arriku abstraktuko del.)
- ❖ 381 art.: ausarkeria nabariaz gidatzea, pertsonen bizitza-osotasuna arriku zehatzean jarritz (arriku zehatzeko delitua)
- ❖ 384 art.: (gidari hiltzailea); bi azpi-tipo
 - ausarkeria nabaria eta gainerakoen bizitza kontzientziaz mespretxatzea (arriku zehatzik gabe) —384.2.—
 - ausarkeria nabaria eta gainerakoen bizitza kontzientziaz mespretxatzea, pertsonen bizia/osasuna arriku zehatzean jarritz —384.1.—

III.- GIDATU BARIK EGITEN DIREN DELITUAK

- ❖ 382 art.: zirkulaziorako arriku larria
 - oztopoak jarritz, gai labaingarri eta sukoiak isuriz, seinalizazioa aldatuz...(382.1)
 - segurtasuna berriro ere ezartzerik ez (ez-egitearengatiko egitea) (382.2)
- ❖ 380 art.: probak egitea ukatzea (desobeditze larria)

IV.- DELITU BATZUETARAKO XEDAPEN ERKIDEAK

- ❖ 385 art.: guztietarako: automobila delitu-tresna (127: konfiskazioa)
- ❖ 383 art.:
 - droga-antzeko eraginpean (379), ausarkeria nabariaz (381), oztopoak, eta abar (382)
 - emaitza egonez gero (hilketa, lesioak): zigorrik astunena (LEGE-PILAKETA) eta, edonola, erantzukizun zibila
 - aipatu delituetan 66 art.ak ez du jokutzen

17. IKASGAIA. EROSKERIA DELITUA

I.- Kokapen sistematikoa.
II.- Eroskeria motak
 1. Eroskeria pasiboa
 A. Propioa.
 B. Inpropioa.
III.- Beste xedapenak.

I.- KOKAPEN SISTEMATIKOA

- ❖ XIX. Titulua: Herri-administrazioaren aurkako del.
 - V. Kapitulumua: funtzionario-eroskeria (419-427)

II.- EROSKERIA MOTAK

- ❖ pasiboa (funtzionarioak onartu/ eskatu, oparia, eskaintza)
- ❖ aktiboa (norbanakoak funtzionarioa usteldu)
- ❖ bi delitu ezberdin (autonomoak)
- ❖ ondasun juridiko bera:
 - administrazioaren funtzionamendu egokia
 - administrazioaren inpartzialtasuna

1. EROSKERIA PASIBOA

A. PROPIOA (419-421)

- ❖ oparia eskatu, onartu edo jaso: lotura opariaren eta funtzionarioek egiten duenaren artean
- ❖ zigorra, funtzionarioak egiten duen jardueraren arabera
 - delitua (419)
 - bidegabea (420)
 - egin beharreko zerbait ez-egitea ez egitea (421)

B. INPROPIOA (426-425)

- ❖ Egin behar duenagatik saritu (425)
- ❖ Egin behar duenagatik oparia eskatu (426)

2. EROSKERIA AKTIBOA

- ❖ 419-420 eta 426 delituen beste aldea: usteltzen saiatu, hori lortzea

III.- BESTE XEDAPENAK

- ❖ Funtzionarioari buruzko kontzeptua hedatzen da (24 + 422)
- ❖ Hurbileko pertsonaren eroskeria arindua (424)
- ❖ Desenkusa garaiz salatzeagatik (427)